

LEIDRAAD VOOR DE IMPLEMENTATIE NATIONAAL PLAN van CURAÇAO TER BESTRIJDING VAN GEWELD TEGEN KINDEREN/JONGEREN EN HUISELIJK EN RELATIONEEL GEWELD

*Commissie Bestrijding Geweld tegen
Kinderen/Jongeren en Huiselijk en Relationeel
Geweld Februari 2018*

**LEIDRAAD VOOR DE IMPLEMENTATIE
BIJ NATIONAAL PLAN van CURAÇAO TER BESTRIJDING VAN
GEWELD TEGEN KINDEREN/JONGEREN EN HUISELIJK EN
RELATIONEEL GEWELD**

B1. Overzicht van aanbevelingen tot acties

B2. Overzicht van aanbevelingen tot acties per doelgroep

INHOUDSOPGAVE

LEIDRAAD VOOR DE IMPLEMENTATIE	1
B1 OVERZICHT VAN ACTIE AANBEVELINGEN	3
B1.1 Beleid	3
B1.2 Wet- en regelgeving	6
B1.3 Monitoringsysteem	9
B1.4 Inventariseren en evalueren van programma's	11
B1.5 Bewustwordingsactiviteiten naar doelgroepen	12
B1.6 Verbeteren van de zorg en opvang	21
B1.7 Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken	24
B2 OVERZICHT VAN AANBEVELINGEN TOT ACTIES PER DOELGROEP	27
B 2.1 Kinderen/jongeren: Beleid	28
B 2.2 Kinderen/jongeren: Wet- en regelgeving	29
B2.3 Kinderen/jongeren: Monitoringsysteem	30
B2.4 Kinderen/jongeren: Inventariseren en evalueren van programma's	32
B.2.5 Kinderen/jongeren: Bewustwordingsactiviteiten	32
B.2.6 Kinderen/jongeren: Verbeteren van de zorg	36
B.2.7 Kinderen/jongeren: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken	39
B.2.8 Politie/Justitie: Beleid	39
B.2.9 Politie/justitie: Wet- en regelgeving	43
B.2.10 Politie/Justitie:Monitoringsysteem	44
B.2.11 Politie/Justitie: Bewustwordingsactiviteiten	47
B.2.12 Politie/justitie: Verbeteren van de zorg en opvang	49
B.2.13 Politie/justitie: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken	51
B.2.14 Politie/justitie:Internationale verdragen	52
B.2.15 Onderwijs: Beleid	53
B.2.16 Onderwijs: Wet- en regelgeving	55
B.2.17 Onderwijs: Monitoringsysteem	55
B.2.18 Onderwijs: Inventariseren en evalueren van programma's	56
B.2.19 Onderwijs: Bewustwordingsactiviteiten	57
B.2.20 Onderwijs: Verbeteren van de zorg	59
B.2.21 Onderwijs: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken	60
B.2.22 Onderwijs: Internationale verdragen	60

B.2.23 Onderwijs: Deskundigheidsbevordering	61
B.2.24 Deskundigheidsbevordering	62
B.2.25 Verslavingszorg: Beleid	65
B.2.26 Verslavingszorg: Wet- en regelgeving	67
B.2.27 Verslavingszorg: Monitoringsysteem	68
B.2.28 Verslavingszorg: Inventariseren en evalueren van programma's	68
B.2.29 Verslavingszorg: Bewustwordingsactiviteiten	69
B.2.30 Verslavingszorg: Verbeteren van de zorg	70
B.2.31 Verslavingszorg: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken	72
B.2.32 Verslavingszorg: Internationale verdragen	73
B.2.33 Gezondheidszorg: Beleid	74
B.2.34 Gezondheidszorg: Wet- en regelgeving	76
B.2.35 Gezondheidszorg: Monitoringsysteem	77
B.2.36 Gezondheidszorg: Inventariseren en evalueren van programma's	77
B.2.37 Gezondheidszorg: Bewustwordingsactiviteiten	78
B.2.38 Gezondheidszorg: Verbeteren van de zorg	78
B.2.39 Gezondheidszorg: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken	79
B.2.40 Internationale verdragen	79
B.2.41 Maatschappelijke zorg: Monitoringsysteem	80
B.2.42 Maatschappelijke zorg: Inventariseren en evalueren van programma's	81
B.2.43 Maatschappelijke zorg: Bewustwordingsactiviteiten	82
B.2.44 Maatschappelijke zorg: Verbeteren van de zorg	84
B.2.45 Maatschappelijke zorg: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken	86
B.2.46 Maatschappelijke zorg: Internationale verdragen	88
B.2.47 Maatschappelijke zorg: Deskundigheidsbevordering	89

B1 OVERZICHT VAN ACTIE AANBEVELINGEN TER REALISATIE DOELEN NATIONAAL PLAN van CURAÇAO TEGEN GEWELD

B1.1 Beleid

BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het komen tot integraal/holistisch beleid	<p>Het verband moet gelegd en geaccepteerd worden tussen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alle structurele oorzaken (o.a. armoede c.q. werkloosheid en financiële problemen, slechte huisvesting, (psychische) gezondheidsproblemen, verslavingsproblematiek en een gebrek aan opvoeding, ook met betrekking tot gender, cultuur, politiek en spiritualiteit) en het geweld; - en het geweld en de kennis van het gender perspectief; - Het beleid erop inrichten dat de aanpak integraal/holistisch is. Op deze wijze worden alle structurele problemen, sociale, psychosociale en overige, samen met het geweld vanuit één beleid aangepakt; - Het omarmen van de benadering 'gender mainstreaming' door de overheid. Dit betekent dat binnen de overheidsprogramma's voortdurend analyses uitgevoerd zullen moeten worden om het effect van elk onderdeel van het programma afzonderlijk voor mannen en vrouwen te meten. 	-	-
Het komen tot een nieuwe definitie en/of ombuiging (mindshift) wat betreft samenwerken, mede door middel van protocollen	<ul style="list-style-type: none"> - Het met alle stakeholders komen tot een gedragen definitie van samenwerken en het zich inzetten voor de betreffende zaak. 	-	-

BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het beleid erop inrichten dat er een cultuur gaat ontstaan waarin men elkaar genoeg vertrouwt om om samen te willen werken in tegenstelling tot de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken, teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling;	-	-
	- Het beleid erop inrichten dat per schooljaar afgestemd wordt tussen GO en NGO welke de doelstelling voor dat jaar is;	-	-
	- Het sluiten van samenwerkings-overeenkomsten/protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties;	-	-
	- In het implementatieplan behorend bij dit Nationaal plan zullen de acties worden gedefinieerd, zodat offertes kunnen worden aangevraagd c.q. openbare aanbestedingen kunnen worden georganiseerd teneinde de gekozen organisaties de projecten te kunnen laten uitvoeren;	-	-
Het komen tot de juiste bejegening van (ongedocumenteerde) immigranten)	- Het beleid inrichten om ervoor te zorgen dat (ongedocumenteerde) immigranten die als slachtoffer in aanraking zijn gekomen met geweld tegen kinderen en relationeel geweld volgens de internationale verdragen bejegend worden. Het is belangrijk hier de Directie Buitenlandse Betrekkingen bij te betrekken;	-	-
Het beleid inrichten dat 'life long learning' plaatsvindt met betrekking tot de onderhavige onderwerpen	- Het beleid inrichten zodanig dat stakeholders leren door middel van casus analyses van henzelf en van anderen;	-	-

BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het beleid erop inrichten dat onderwijs met betrekking tot geweld tegen kinderen en relationeel geweld verplicht wordt gesteld in onder andere de politieschool, onderwijzersopleidingen, opleiding in maatschappelijke zorg, verplegers- en zorgopleidingen, journalistieke en juridische opleidingen;	-	-
	- Het beleid erop inrichten dat op reguliere basis de deskundigheid van alle professionals op de relevante gebieden wordt bevorderd, zoals in ziekenhuizen, jeugdzorg ¹ en leiders in internaten en voor- en naschoolse opvang/zorg, maatschappelijk werkers van de Kas di Bario, docenten, mensen in de mediawereld, een ieder die werkzaam is bij het openbaar ministerie, en de politie;	-	-
Het komen tot een speciale voorzieningen/maatregelen bij het politiekorps	- Het ervoor zorgdragen dat er bij het politiekorps een speciale unit c.q. RG team komt op basis van een vastgesteld profiel. In dit team is iedereen volledig ingelicht over relationeel geweld en hoe om te gaan met het slachtoffer (bejegening) en de dader, inclusief wat de Stichting Slachtofferhulp Curaçao voor het slachtoffer kan betekenen.;	-	-
	- Het instrueren van het politiekorps dat zij onmiddellijk de CMK moeten waarschuwen als ze bij huisbezoek constateren dat er kinderen betrokken zijn bij het relationeel geweld;	-	-
Het komen tot signaleren op wijkniveau	- Het beleid erop inrichten dat er per wijk buurt regisseurs worden aangesteld.	-	-

¹ ondersteuning van en hulp aan jeugdigen, hun ouders, stiefouders of anderen, die een jeugdige als behorende tot hun gezin verzorgen en opvoeden,

BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het komen tot het reserveren van middelen door alle betrokken ministeries	- Het zorgdragen voor het vrijmaken van middelen op de begrotingen van SOAW, GMN, JUS en OWCS ten behoeve van de werkzaamheden voortvloeiend uit het Nationaal Plan;	-	-
Het komen tot oplossingen voor bestaande onenigheden	- Het streven naar een oplossing van de verschillen/het komen tot samenwerking tussen het Centraal Meldpunt Kindermishandeling van de overheid en het Advies- en meldpunt van de Stichting Kinderbescherming Curaçao;	-	-
Het gebruiken van internationale verdragen als uitgangspunt	- Het zorgdragen dat internationale verdragen in alle gevallen de basis vormen van beleid;	-	-
Het faciliteren van het werk van de Interministeriële Werkgroep en de Permanente Commissie	- Middels Landsbesluit de Interministeriële Werkgroep en Permanente Commissie formaliseren en in staat stellen hun toegewezen taken uit te voeren.	-	-

B1.2 Wet- en regelgeving

WET- EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het aanpassen/aanscherpen/in werking doen treden van (concept)wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> - De Commissie gaat zich hard maken dat de interne instructie relationeel geweld in 2015 een Aanwijzing Relationeel geweld wordt, die gepubliceerd wordt; - Hiertoe zal de Commissie bij de Minister van Justitie inbrengen dat hij bij de Procureur Generaal hierop aandringt; - Wanneer deze gepubliceerd is, het informeren van de bevolking ten aanzien van de inhoud van deze aanwijzing en de Aanwijzing Slachtofferzorg, en andere relevante wet- en regelgeving; 		

WET- EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het Nederlandse programma 'Versterking Prestaties Strafrechtketen voor het onderzoek en vervolging van zaken van huiselijk geweld' bestuderen om er meer inzicht in te krijgen; - In overleg treden met het Gemeenschappelijk Hof van Justitie om de mogelijkheid van gelijktijdig straf en civiele procedures te behandelen in gevallen van geweld tegen kinderen / jongeren en huiselijk / relationeel geweld; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het laten herzien van de ontwerpwet Jeugdzorg door Directie Wetgeving en Juridische Zaken in relatie tot de doelen van het Nationaal Plan tegen Geweld; - Het in het wetstraject brengen van de ontwerpwet; - Het volgens de conceptwet plaatsen van (voldoende) deskundigen op de opvang en zorgplaatsen²; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanscherpen van regelgeving met betrekking tot opvang, waaronder OTS, van kinderen die slachtoffer zijn geworden van relationeel geweld; - Zorgdragen dat de conceptwet huisverbod bij relationeel geweld gepubliceerd wordt; - Een aanpassing van het wetboek van strafrecht en strafvordering aan de actuele situatie van Curaçao, vooral wat betreft de leeftijds-grenzen; - Het introduceren dan wel aanvullen van bestaande wetten om ouders die hun kind(eren) mishandelen, te verplichten deel te nemen aan relevante cursussen, en om hun vooruitgang te evalueren. 		

² een woon-, opvang-, zorg-, recreatie- of leeromgeving van jeugdigen tot en met 24 jaar, als bedoeld in artikel 4 van de conceptwet op de jeugdzorg, welke door de Ministers (Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn, Minister van Onderwijs, Wetenschap, Sport en Cultuur, Minister van Justitie en minister van Gezondheid, Milieu en Natuur) als zodanig is aangewezen;

WET- EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het zorgdragen voor de bespreking en uitvoering conceptwet slachtofferzorg; - Het zorgdragen voor het verspreiden van de informatie Aanwijzing slachtofferzorg bij alle hulpverleners. 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Verminderen van financiële afhankelijkheid van het slachtoffer door het scheppen van een voorziening in de Bijstandsverordening zodat zij/hij, ongeacht de financiële riante middelen van de dader, een financiële tegemoetkoming krijgt (overbruggingstegemoetkoming v/h slachtoffer); - Het doen geschieden dat de overbruggings tegemoetkoming op de dader wordt verhaald, onverminderd het recht op voeging (tot NAG. 50.000, -) van het slachtoffer in een strafzaak; 		
Het ontwikkelen van nieuwe wetgeving en/of wetsartikelen	<ul style="list-style-type: none"> - In de wet moet worden opgenomen (analoog aan Nederland) de verplichting voor bepaalde instanties waar professionals werken en voor bepaalde zelfstandige professionals om te beschikken over een MeldCode voor huiselijk geweld en kindermis- handeling en de kennis en het gebruik daarvan te bevorderen, onderschei- denlijk die MeldCode te hanteren (“Verplichte MeldCode huiselijk geweld en kindermishandeling”). 		
	<ul style="list-style-type: none"> - De wenselijkheid onderzoeken om sepecifieke wetsartikelen inzake bescherming en bestraffing van slachtoffers en daders van huiselijk / relationeel geweld in het Wetboek van Strafrecht op te nemen. 		
Het houden van handhavend toezicht op de naleving van relevante wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Het versterken en instrueren van de respectievelijke inspecties van de overheid ten behoeve van handhavend toezicht op de naleving van relevante wet- en regelgeving; 		
Het doen verrichten van antecedenten-	<ul style="list-style-type: none"> - Het door het OM laten verrichten van antecedenten onderzoek van professionelen 		

WET- EN REGELGEVING

Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
onderzoek	die werken met kinderen en jongeren;		
Het stimuleren tot betere samenwerking conform wettelijke kaders	- Bewerkstelligen van vollediger samenwerking tussen alle actoren conform bestaande wettelijke kaders (Burgerlijk Wetboek, Wetboek van Strafrecht en -vordering, en toekomstige regelgeving).		

B1.3 Monitoringsysteem

Monitoring

Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Databank aanleggen betreffende gevallen van geweld tegen kinderen / jongeren en huiselijk / relationeel geweld en op grond waarvan uiteenlopende rapporten en analyses kunnen worden gemaakt ter verbetering van de aanpak van de bestrijding. Monitoring Signalering als onderdeel van monitoring	<ul style="list-style-type: none"> - Onderzoek doen naar geautomatiseerde systemen voor registratie van informatie betreffende geweldsdelicten passende onder het bereik van het Nationaal Plan tegen Geweld; - Aankoop overwegen van zo'n systeem inclusief training etc.; - De wenselijkheid en mogelijkheid onderzoeken om zelfstandig opererend centraal meld- en registratiepunt ter melding van geweld tegen kinderen / jongeren en gevalle van huiselijk en relationeel geweld; - Het instrueren van werknemers in de gezondheidszorg, incl. consultatiebureaus, en andere beroepsgroepen, zoals maatschappelijk werkers en beroepskrachten in het onderwijs, t.a.v. het signaleren en melden; 		
	- van gevallen van huiselijk/relationeel geweld aan het Centraal meldpunt;		
	- Het instrueren van het politiekorps om op systematische wijze de relatie tussen dader en het slachtoffer op te nemen in het politieregistratiesysteem Act Pol;		

Monitoring			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het verrichten van onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> - Onderzoeken hoe reeds gedane onderzoeken het beste beschikbaar kunnen worden gesteld aan de gemeenschap en professionals. Daarbij; - overwegen of een daartoe geschikte website voor handen is of dat een eigen website dient te worden opgericht; - De Universiteit of Curaçao en andere daartoe geschikte instanties benaderen met onderzoeksvragen en voorstellen gericht op het verkrijgen van wetenschappelijk verzamelde informatie ter ondersteuning van de werkzaamheden in het kader van het Nationaal Plan tegen Geweld; - Inzicht verkrijgen in schade beoordeling voor het slachtoffer en de gemeenschap ter afweging van het geldelijk nut van de uitvoering van het Nationaal Plan tegen Geweld; 		
Het verbeteren van de kwaliteit van de hulpverleningsketen	<ul style="list-style-type: none"> - Het opstellen van kwaliteitseisen voor de gehele hulpverleningsketen, incl. supervisie en intervisie; - Het monitoren van kwaliteitseisen - Het verbeteren van de inspectie³ op jeugdhulpverlening; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het evalueren van het werk van alle organisaties die zich bezighouden met de gevolgen van relationeel geweld, ook bij kinderen. 		

³ Het verrichten van onderzoeken naar de kwaliteit in algemene zin in de Jeugdhulpverlening en het toezicht houden op het door hen voldoen aan de kwaliteitseisen.

B1.4 Inventariseren en evalueren van programma's

INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van huiselijk/relatieel geweld	<ul style="list-style-type: none"> - Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het opstellen van criteria ter evaluatie; - Het schrijven van een rapportage met aanbevelingen; 		
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van geweld tegen kinderen	<ul style="list-style-type: none"> - Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het schrijven van een rapportage met aanbevelingen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het introduceren van programma's als: Sign of Safety, Triple P (ter waarborging van veiligheid van kinderen/jongeren en een positief milieu voor kinderen/ jongeren); 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluatie van de toepassing van het huisverbod door het Openbaar Ministerie / het Gerecht; - Het inventariseren welke de mogelijkheden zijn om opvanghuizen voor slachtoffers uit te breiden op basis van een holistische aanpak; - Overwegen om binnen wijken Centra voor Familie en Jeugd op te zetten, waarbij relaties worden aangegaan met consultatiebureaus; - Uitbreiding van de dienstverlening van consultatiebureaus overwegen zodat zij ook huisbezoeken gaan doen; - Onderzoeken wat er daadwerkelijk wordt gedaan in gevallen waarbij bij huisbezoek wordt geconstateerd / gesignaleerd dat er risico bestaat voor de kinderen; 		

B1.5 Bewustwordingsactiviteiten naar doelgroepen

DE VOLWASSEN BEVOLKING VAN CURAÇAO			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: HUISELIJK/RELATIONEEL GEWELD			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het lanceren van een grootschalige bewustwordingscampagne: T.a.v. huiselijk/relatieel geweld, vanuit een genderperspectief;		
Bewustmaking van de volwassen bevolking t.a.v. huiselijk/relatieel geweld	- Structureel opstellen en verspreiden van brochures rond huiselijk/relatieel geweld, in vijf talen ⁴ , gebruikmakend van o.a. Kas di Bario's en/of andere ministeries, vanuit een genderperspectief;		
	- Het in werking stellen van een gratis en vertrouwelijke, laagdrempelige, telefoon- en advieslijn voor zowel huiselijk/relatieel geweld als geweld tegen kinderen ⁵ , bij het Centraal meldpunt nieuwe stijl, en verzekeren dat het grote publiek en de professionals ervan op de hoogte zijn (zie ook § Monitoringsysteem);		
	- Het gebruikmaken van TV spots om gezinnen bewust te maken, incl. empowerment, van alles rond het thema van huiselijk/relatieel geweld, vanuit een genderperspectief; - Het verzorgen van een sociale (route)kaart van alle hulpverlenende instanties die werken op het gebied van huiselijk-relatieel geweld en op het gebied van geweld tegen kinderen ten behoeve van de werkzaamheden van het centrale registratie en meldpunt (zie ook § Monitoringsysteem);		
	-Het op 25 november ⁶ aanwenden van verschillende communicatiemiddelen vanuit		

⁴ De situatie van migrantenvrouwen, kan leiden tot meer kwetsbaarheid t.a.v. huiselijk/relatieel geweld: het risico op isolement, moeilijke toegang tot instellingen, taalbarrière, geen kennis van de hulpverleningsdiensten, etc.

⁵ De aanbeveling is om alle taken van het CMK, te verhuizen en onder te brengen bij het centrale meldpunt

⁶ Op 25 november wordt wereldwijd stilgestaan bij de bestrijding van geweld tegen vrouwen

DE VOLWASSEN BEVOLKING VAN CURAÇAO**BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: HUISELIJK/RELATIONEEL GEWELD**

Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	een nationaal en genderperspectief		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het lanceren van een meertalige nationale website met informatie over huiselijk-relationeel geweld en geweld tegen kinderen; - Het maken van flyers en folders inhoudende informatie maatregelen over huiselijk-/relationeel geweld en deze publiceren in de kranten en social media;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het maken van aantrekkelijke en kleurige booklets (met tekeningen) inhoudende korte en krachtige informatie over huiselijk-relationeel geweld en deze booklets laten verkopen door de instanties of organisaties die slachtoffers van huiselijk/ relationeel geweld opvangen en /of voor de nazorg zorgdragen;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het bezoeken van detentie instituten zoals de strafgevangenis en de JJIC, om met de gedetineerden te praten over huiselijk-/relationeel geweld. Dit om recidive te voorkomen;		
	<ul style="list-style-type: none"> -Het geven van presentaties over huiselijk/ relationeel geweld op de diverse scholen en om de twee weken reclame spots over huiselijk /relationeel geweld publiceren via de diverse TV stations, vanuit een genderperspectief;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het op de TV door slachtoffers van huiselijk/ relationeel geweld laten vertellen van hun ervaring, en het laten publiceren hiervan in de diverse kranten om het volk te laten weten hoe ernstig de situatie is;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het nauw samenwerken van instanties en organisaties op het gebied van huiselijk/ relationeel geweld bij het begeleiden van slachtoffers en daders.		

DE VOLWASSEN BEVOLKING VAN CURAÇAO			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: GEWELD TEGEN KINDEREN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Opstellen en verspreiden van een brochure rond geweld tegen kinderen (kindermishandeling/-misbruik), in vijf talen, vanuit een genderperspectief;		
	- Het gebruikmaken van TV spots om de bevolking bewust te maken van alles rond het thema geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Het op 20 november ⁷ aanwenden van verschillende communicatiemiddelen vanuit een nationaal perspectief;		
	- Het up to date maken en implementeren van het Communicatieplan Rechten van het Kind teneinde alle stakeholders (ouders, onderwijzend personeel, en kinderen) bewust te maken en kennis door te geven van de rechten van het kind.(en andere verdragen waaraan Curaçao zich moet houden)		

KINDEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: GEWELD TEGEN KINDEREN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Bewustmaking van kinderen t.a.v. geweld tegen kinderen	- Voortgaan met bestaande trajecten in het kader van preventie;		
	- Het opnemen van een vak in het schoolcurriculum t.a.v. het herkennen en omgaan met geweld tegen kinderen, incl. mishandeling en misbruik, met gebruiknaking van de ervaring van diverse organisaties op dit gebied;		

⁷ 20 november is de Dag van het Kind en wordt wereldwijd stilgestaan bij (het internationale verdrag voor) de rechten van het kind

KINDEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: GEWELD TEGEN KINDEREN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het informeren van kinderen t.a.v. de gratis telefoon- en advieslijn bij het centrale meldpunt;		
	- Bewustwordingscampagne gericht op kinderen en jongeren met gebruik making van flyers, folders, spots, tekenschriften, video/documentaire;		
	- Bewustwordingscampagne gericht op professionelen op het terrein van de hulpverlening van kinderen en jongeren;		
	- Bijscholingsactiviteiten organiseren voor hulpverleningsprofessionelen ten aanzien van de begeleiding van kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van geweld, waaronder professionelen in ziekenhuizen, in het onderwijs, de jeugdzorg en leiders van internaten en naschoolse opvang; in de maatschappelijke zorg van de Kas di Bario; docenten, magistraten en rechters; de politie;		
	- Op een creatieve manier waardoor de kinderen de informatie begrijpen en blijven onthouden (versjes, liedjes of kinderverhaaltjes) informatie over huiselijk/ relationeel geweld en geweld tegen kinderen op de speelscholen geven;		

JONGEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: GEWELD TEGEN KINDEREN EN HUISELIJK/RELATIONEEL GEWELD			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewustmaken van jongeren ten aanzien van geweld tegen kinderen en	- Lanceren van een bewustwordingscampagne rond "jongeren en geweld in liefdesrelaties" om jongeren bewust te maken van wat normaal is en wat niet normaal is binnen een relatie,		

JONGEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: GEWELD TEGEN KINDEREN EN HUISELIJK/RELATIONEEL GEWELD			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
huiselijk/relatieel geweld	vanuit een genderperspectief;		
	- Het creëren van een visueel communicatiemiddel (documentaire) met nadruk op de bewustmaking met betrekking tot geweld in liefdesrelaties bij jongeren, vanuit een genderperspectief;		
	- Het geven van informatie en tips over het herkennen van signalen als het mis dreigt te gaan en informatie en mogelijkheden voor hulp;		
	- Het lanceren van een bewustwordingscampagne t.a.v. de preventie van geweld en het omgaan met de machtsverhoudingen in de schoolomgeving, vanuit een genderperspectief;		
	- Het in de gelegenheid stellen van jongeren om hun creativiteit te gebruiken door het maken van liedjes, video clips en rapsongs over de thema's van huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen om zo de doelgroep van de jongeren te kunnen bereiken. Bijv. in schrijfateliers in de scholen, of wedstrijden in de jeugdcentra);		

MEDIA			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: OP ETISCHE BERICHTGEVEN T.A.V. GEWELD TEGEN KINDEREN EN HUISELIJK/RELATIONEEL GEWELD			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewustmaken van de media/journalisten t.a.v. het ethisch omgaan met berichten	- Het instrueren van lokale journalisten ten aanzien van ethiek (code of ethics) bij het verslaan van berichten over huiselijk/ relationeel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief;		

PROFESSIONELEN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: SIGNALEREN EN HANDELEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewustmaken van alle professionelen (beroepskrachten in het onderwijs, administratief personeel, jeugdwerkers, politie, OM, etc.) ouders/verzorgers en kinderen ten aanzien van het herkennen en adequaat handelen in de strijd tegen huiselijk/ relationeel geweld en geweld tegen kinderen	- Het gebruikmaken van folders en ander educatiemateriaal voor alle professionelen, ouders/verzorgers en kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Het uitbreiden van het aantal cursussen opvoedingsondersteuning voor ouders en op maat maken van deze cursussen (wat hebben ouders op Curaçao daadwerkelijk nodig?);		

PROFESSIONELEN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: SIGNALEREN EN HANDELEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het inzetten van gezinscoaches om de problemen binnen gezinnen samen met de gezinsleden op te lossen; - Het inzetten van gezinscoaches om te fungeren als tussenpersoon tijdens het hulpverleningstraject van de cliënt; - Het inzetten van gezinscoaches om deze gezinnen binnen hun vertrouwde omgeving te ondersteunen; - Het inzetten van gezinscoaches die samen met de ouders werken aan een positief opvoedingsklimaat; - Het inzetten van gezinscoaches om de veiligheid van de kinderen binnen het gezin te bewaken; - Het inzetten van gezinscoaches om uithuisplaatsing van de kinderen te voorkomen; - Het inzetten van gezinscoaches om samen met ouders aan de werkloosheidproblematiek te werken; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het opnemen van voorlichting t.a.v. normen en waarden in het curriculum van de gehele schoolcarrière; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het organiseren van bewustwordingsdagen over huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen voor jeugdwerkers en werkers in het volwassenenonderwijs, vanuit een genderperspectief; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het opzetten van een module voor toekomstige onderwijzers en voor schoolmaatschappelijk werkers en opvoeders rond huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een 		

PROFESSIONELEN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: SIGNALEREN EN HANDELEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	genderperspectief;		
	- Door middel van opnemen van vakken in het schoolcurriculum t.a.v. gendergelijkheid de aandacht van jongeren op deze gelijkheid vestigen;		
	- Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/opleidingen/ modules voor alle professionelen en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders;		
	- Het aanbieden van de (opfris)cursus 'hulpverlening bij huiselijk/relatieel geweld (voor extra kwetsbare groepen)' aan maatschappelijk werkers van de Kas di Bario;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het opnemen in het schoolcurriculum van o.a. selfesteem, assertiviteit, verzorging, grenzen leggen, nemen van beslissingen, herkennen van signalen betreffende mishandeling; - Het aanstellen van schoolmaatschappelijk werkers per school (degene die de hulpverlening gaat aanbieden) om daadwerkelijk de problematiek van huiselijk/relatieel geweld of geweld tegen kinderen aan te kunnen pakken en zodoende ook preventief in te grijpen; - Het aanstellen van klasse assistenten (ondersteunen van docent, signalering ect) met dit onderwerp als een specifieke taak; - Het geven van speciale aandacht aan risico groepen (minderbedeelden, achtergrond van mishandeling) door middel van een eenduidig programma voor alle instanties en organisaties die hulp verlenen aan deze doelgroep; - Het betrekken van de docent, als het probleem eenmaal is aangemeld, in een multidisciplinair 		

PROFESSIONELEN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: SIGNALEREN EN HANDELEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	team opdat de aanpak later door haar/hem preventief gebruikt kan worden; - Het in gebruik nemen van een duidelijk proces van hulpverlening voor mishandeling;		
	- Het beschikbaar stellen van middelen/lijst van best practices aan professionals betrokken bij preventie;		
	- Het heropvoeden van ouders door middel van: informatie folders, een continue overheid bewustwordingscampagne (bijvoorbeeld zoals Ku ki Derechi), meer met hun kinderen praten over normen en waarden, opvoedingscursus voor ouders volgen, gebruiken van digitale sociale kaart voor ouders en jongeren door SOAW, OWSC en CVD samen opgesteld, meer weten over het curriculum voor het kind op school;		
	- Het bij het politiekorps aandacht geven aan gender socialisatie (rol man/vrouw); - Het opnemen van culturele/maatschappelijke vorming en genderbewustzijn in het basis curriculum van de politie-opleiding; - Het in de wet opnemen van punten uit de interne instructie relationeel geweld (bijv. bij relationeel geweld moet de politieagent direct overgaan tot detentie);		
	- Het voor professionals in de gezondheidszorg, verzorgen van sociale kaart; samenwerkingsprotocollen tussen de verschillende instanties in de gezondheidszorg, onderzoeken naar achtergrond/ oorzaak van gewelddadig gedrag in de gemeenschap.		

B1.6 Verbeteren van de zorg en opvang

VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het verbeteren van de zorg aan kinderen en jongeren	- Het introduceren van een kernteam jeugdzorg, een groep, die komt tot diagnostiek en indicatiestelling en het door dit team doen verzorgen van de casuïstiek ⁸ ;		
	- Het formaliseren en oprichten van een unit gericht op de handhaving van de leerplicht en de sociale vormingsplicht;		
	- Het inventariseren en indien nodig creëren van voldoende formatieplaatsen voor psychologische hulpverleners ;		
Het verzorgen van voldoende en gedifferentieerde (crisis)opvang	- Het oprichten van een werkgroep rond het thema huisvesting voor slachtoffers en daders van huiselijk/relatieel geweld;		
	- Het voorzien in een residentiele omgeving op maat voor slachtoffers/daders van huiselijk/relatieel geweld; met programma's die holistisch van aard zijn. Bij de opvang van slachtoffers moeten er duidelijke onderlinge afspraken zijn tussen de stakeholders;		
	- Het voorzien in voldoende gedifferentieerde opvangplaatsen voor kinderen (tot 18 jaar) die geconfronteerd werden met huiselijk/relatieel geweld;		
	- Het in kaart brengen van de jeugdgezondheidsdiensten die hulp en opvang bieden bij huiselijk/relatieel geweld;		

⁸ Diagnostiek en indicatiestelling geschieden op basis van een multidisciplinaire aanpak waarin, naast de maatschappelijk werker die een casus inbrengt in het kernteam, op HBO- of academisch niveau tenminste 2 personen van de volgende disciplines aanwezig zijn: jeugd-geestelijke gezondheidszorg, orthopedagogie en MGZ-verpleegkunde.

In het casuïstiekoverleg worden de meldingen besproken, worden de noodzakelijke opvolgacties bepaald, wordt benoemd welke partijen welke acties moeten uitvoeren, worden termijnen vastgesteld, wordt aangegeven wie verantwoordelijk is voor de casusregie, en wordt de voortgang van de casusbehandeling bewaakt.

Vanuit het casuïstiekoverleg worden de noodzakelijke activiteiten in gang gezet, richting slachtoffer, kinderen en dader. Het uitgangspunt van de justitiële/politiële aanpak, vervolgen indien mogelijk, blijft onverminderd van kracht.

VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het vermeerderen van specifieke opvangplaatsen voor gezinnen met/zonder kinderen en voor vrouwen die fysiek of psychologisch geweld hebben ondergaan; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het aantal cliënten per school door schoolmaatschappelijk werker moet drastisch gereduceerd worden om in staat te zijn om het kind daadwerkelijk te kunnen begeleiden; in het bijzonder als het kind/jongere slachtoffer is geworden van huiselijk/relatieel geweld en/of geweld specifiek tegen het kind/jongere gericht; - Het bevorderen van deskundigheid van hulpverleners die begeleiding moeten geven aan jongeren die slachtoffers zijn geworden van huiselijk/relatieel geweld en geweld speciaal gericht op kinderen en jongeren; - Het zorgdragen voor een betere samenwerking tussen Voogdijraad en ketenpartners; het verkorten van wachttijden; deskundigheidsbevordering binnen Voogdijraad en het werken aan een beter imago van de instelling; - Ten aanzien van opvanghuizen voor jongeren; crisis opvang in internaten en opvanghuizen. Er zal een holistisch programma uitgevoerd moeten worden; zowel residentieel als ambulant; waarin ingebouwd is de vierhoek; dagbesteding-school-ouder-werk/beroep. De controle mechanismen moeten ook bekend zijn bij de kinderen/jongeren in de internaten; - Daderhulp van jongeren impliceert een holistisch programma voor zowel open, half open, gesloten, nacht detentie, waarbij familiesysteem is opgenomen; - Opvang en begeleiding van kinderen/jongeren die slachtoffer zijn geworden van prostitutie; - De verslavingszorg aan jongeren moet uitgaan van het vierluik; jongeren-ouder-dagindeling-werk; 		

VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgdragen dat de opvanghuizen/internaten voor slachtoffers van relationeel geweld en geweld tegen kinderen /jongeren begeleid worden door een programma dat holistisch van aard is; - Zorgdragen dat de zorg van diverse instellingen die dienst verlenen aan de opvanghuizen/internaten van slachtoffers relationeel geweld/geweld tegen kinderen/jongeren wordt vastgelegd in protocollen van samenwerking met duidelijke afspraken. 		

B1.7 Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken

PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewerkstelligen van protocollen en andere samenwerkingsakkoorden tussen relevante stakeholders	- Het duidelijk omschrijven van de opdrachten en bevoegdheden van elke partner;		
	- Het Landsbesluit inzake de instelling van de Interministeriële Werkgroep en de Permanente Commissie gelden als Protocol tussen de overheid van Curaçao en de NGO's;		
•	- Het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten/protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties;		
	- Het harmoniseren van de ontwikkelingen op het niveau van de slachtofferhulp;		
	- Het vastleggen van duidelijke regelingen met betrekking tot het beroepsgeheim;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Overwegen een Protocol slachtoffer huiselijk/relatieel geweld in te stellen. Met dit protocol en hieruit voortvloeiende samenwerkingsakkoord(en) en/of werkafspraken wordt beoogd dat meer afstemming wordt bereikt tussen slachtofferbejegening bij de politiediensten, slachtofferonthaal bij de rechtbank en slachtofferhulp. Het is een protocol tussen politie, stichting slachtofferhulp, de rechtbank en de opvang van slachtoffers door diverse organisaties; - Protocol Dader hulpverlening: Met dit protocol en de hieruit voortvloeiende samenwerkingsakkoorden en/of werkafspraken wordt beoogd dat er gericht aandacht wordt besteed aan het opstellen van een programma voor daders, zodat herhaling of voortzetting 		

	<p>van zijn/haar misdadig gedrag en gewelddadige handelingen hierdoor wordt tegen gegaan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is een interne instructie/aanwijzing relationeel geweld van het Openbaar met betrekking tot het strafrechtelijk beleid op het vlak van huiselijk/relationeel geweld. Deze gewijzigde versie van deze instructie is van kracht sinds 2010. Overwogen dient te worden dat deze interne instructie relationeel geweld in 2015 een Aanwijzing Relationeel geweld wordt, die gepubliceerd wordt; - De problematiek van huiselijk/relationeel geweld verplicht te stellen in de politie bijscholings programma's en het tevens als verplicht examenvak te stellen in het opleidingscurriculum. Administratieve en organisatorische knelpunten weg werken door gerichte werkindeling bij de politie wijkbureaus en gespecialiseerde afdelingen zoals de afdeling Jeugd en Zedenzaken en door gerichte scholing bij het opmaken van rapportages, processen-verbaal en registratie met betrekking tot het strafbaar feit van huiselijk/relationeel geweld en geweld tegen kinderen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het sluiten van samenwerkings-overeenkomsten/ protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties; - Protocol tussen opvanghuizen van slachtoffers huiselijk/relationeel geweld, en instanties die hulp verlenen; - Interne protocollen voor zorgverleners zoals ziekenhuizen, tussen artsen/specialisten ten aanzien van de zorg voor slachtoffers; huiselijk/relationeel geweld 		

	<ul style="list-style-type: none"> - In het kader van bestaande samenwerking in het Koninkrijk, de mogelijkheid om slachtoffers van huiselijk / relationeel geweld die op Curaçao verhoogd gevaar lopen, tijdelijk onder te brengen in Nederland bij geschikte instanties. 		
--	---	--	--

B1.8 Internationale Verdragen

INTERNATIONALE VERDRAGEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
<p>Het zich houden aan de internationale verdragen zoals het verdrag voor de rechten van het kind en het verdrag ter bestrijding van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)</p> <p>Inhoud van relevante verdragen bekend maken en bespreken</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanpassen van lokale wet- en regelgeving ter aansluiting op verdragen - Discussieavonden organiseren en onder andere via scholen en in de media vaker aandacht geven aan de inhoud van relevante verdragen. - Het uitvoeren van handhavend toezicht op de naleving van de verdragen - Het regulier rapporteren over de voortgang 		

B2 OVERZICHT VAN AANBEVELINGEN TOT ACTIES PER DOELGROEP

In dit onderdeel worden de aanbevelingen gecategoriseerd naar de verschillende doelgroepen. Op deze wijze hoopt de Commissie te faciliteren dat de stakeholders die met specifieke doelgroepen werken directer de aanbevelingen in acties kunnen omzetten.

Nota bene: diverse aanbevelingen zijn van toepassing op meerdere doelgroepen.

Voor achtergrondinformatie wordt hier verwezen naar hoofdstuk 3 van onderhavig document.

Doelgroepen:

- Kinderen/jongeren
- Ouders
- Politie/justitie
- Onderwijs
- Deskundigheidsbevordering
- Gezondheidszorg
- Verslaving
- Maatschappelijke zorg
- Media
- Protocollen

B 2.1 Kinderen/jongeren: Beleid

KINDEREN/JONGEREN			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het (blijven) ontwikkelen en bijstellen van beleid	<ul style="list-style-type: none"> - Het verband leggen tussen geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld en de sociale oorzaken, nl. structurele oorzaken zoals ondergaan of getuige zijn van huiselijk/relatieel geweld, het van de vrouwelijke sekse zijn, het hebben van een jonge leeftijd, een laag opleidingsniveau, het leven in armoede, het hebben van slechte huisvesting, verslavingsproblematiek en gebrek aan opvoeding, intergenerationele overdracht van geweld, dit alles met betrekking tot gender. Echtscheiding, alleenstaand ouderschap en werkloosheid verhogen het risico voor vrouwen, maar niet voor mannen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het omarmen van de benadering 'gender mainstreaming' door de overheid. Dit betekent dat binnen de overheidsprogramma's voortdurend analyses uitgevoerd zullen moeten worden om het effect van elk onderdeel van het programma afzonderlijk voor mannen en vrouwen te meten; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid inrichten om ervoor te zorgen dat (ongedocumenteerde) immigranten die in aanraking zijn gekomen met geweld tegen kinderen en relatieel geweld volgens de internationale verdragen bejegend worden. Het is belangrijk hier de Directie Buitenlandse Betrekkingen bij te betrekken; - Het streven naar een oplossing van de verschillen en het komen tot samenwerking tussen het Centraal Meldpunt Kindermishandeling van de 		

KINDEREN/JONGEREN			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	overheid en het Advies- en meldpunt van de Stichting Kinderbescherming Curaçao;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid inrichten dat onderwijs met betrekking tot geweld tegen kinderen en relationeel geweld verplicht wordt gesteld in onder andere de politieschool, onderwijzersopleidingen, opleiding in maatschappelijke zorg, verplegers- en zorgopleidingen en juridische opleidingen; - Het beleid erop inrichten dat per schooljaar afgestemd wordt tussen GO en NGO welke de doelstelling voor dat jaar is; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het op regelmatige basis organiseren van bijeenkomsten waarbij lokale en internationale experts op aspecten van het Nationaal Plan ingaan en hulpverleners van gedachten kunnen wisselen met elkaar en de experts. 		

B 2.2 Kinderen/jongeren: Wet- en regelgeving

KINDEREN/JONGEREN			
WET- EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het aanpassen/aanscherpen van Wet en Regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Het laten herzien van de ontwerpwet Jeugdzorg en het verdiepen van de zorg aan kinderen die slachtoffer zijn geworden van mishandeling; - Het in het wetstraject brengen van de ontwerpwet; - Het volgens de conceptwet plaatsen van (voldoende) deskundigen op de vindplaatsen; 		

KINDEREN/JONGEREN			
WET- EN REGELGEVING			
	<ul style="list-style-type: none"> - Het evalueren van het werk van alle organisaties die zich bezighouden met de gevolgen van relationeel geweld, ook bij kinderen; - Het aanscherpen van regelgeving met betrekking tot opvang, waaronder OTS, van kinderen die slachtoffer zijn geworden van relationeel geweld; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgdragen dat de conceptwet huisverbod bij relationeel geweld in het wetgevingstraject wordt opgenomen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het door het OM laten verrichten van antecedentenonderzoek van van professionelen die werken met kinderen en jongeren door OM; - Een aanpassing van het wetboek van strafrecht aan de situatie van Curacao, vooral wat betreft de leeftijdsgrenzen. 		

B2.3 Kinderen/jongeren: Monitoringsysteem

KINDEREN/JONGEREN			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het implementeren van een monitoring- en digitaal registratiesysteem	<ul style="list-style-type: none"> - Het onderzoeken welke de beste wijze is om een geheel op zichzelf staand centraal meld- en registratiepunt op te kunnen zetten, met eigen begroting en voldoende fte's, met doorverwijzingsplicht; - Het opzetten van een op zichzelf staand centraal meld- en registratiepunt voor geweld tegen kinderen en huiselijk/relationeel geweld voor Curaçao; 		

KINDEREN/JONGEREN			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het installeren van een registratiesysteem bij het nieuwe centraal meldpunt; - voorzien in een sociale (route)kaart voor doorverwijzing; - zorgen voor voldoende gekwalificeerd personeel; - beschikbaar stellen van middelen; - instellen van een telefonische hulp- en advieslijn voor zowel huiselijk /relationeel geweld als geweld tegen kinderen (zie verder Tabel Bewustwordingsactiviteiten); 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het inrichten van een monitoringsysteem op basis van het registratiesysteem, het jaarlijks rapporteren t.a.v. de bevindingen; - Het instrueren van het politiekorps om op systematische wijze de relatie tussen dader en het slachtoffer op te nemen in het politieregistratiesysteem Act Pol; 		
Het handhaven/verbeteren van de kwaliteit van de	<ul style="list-style-type: none"> - Het instrueren van werknemers op de lokaties van hulpverlening zoals in de gezondheidszorg, incl. consultatiebureaus, en andere beroepsgroepen, zoals maatschappelijk werkers en beroepskrachten in het onderwijs, t.a.v. het signaleren en melden van gevallen van huiselijk/relationeel geweld aan het centraal meldpunt; - Het op langere termijn verrichten van impact/effectmetingen; - Het opstellen van kwaliteitseisen aan de gehele hulpverleningsketen, incl. Supervisie; 		
hulpverleningsketen	<ul style="list-style-type: none"> - Het monitoren van kwaliteitseisen; - Het verbeteren van de inspectie op jeugdhulpverlening; - Het verbeteren van de inspectie op de hulpverlening aan slachtoffers en daders van relationeel geweld. 		

B2.4 Kinderen/jongeren: Inventariseren en evalueren van programma's

KINDEREN/JONGEREN			
INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van huiselijk/relatieel geweld	<ul style="list-style-type: none"> - Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het opstellen van criteria ter evaluatie; - Het schrijven van rapportages met aanbevelingen; - Een meldpunt van geweld tegen kinderen en jongeren voor de hele sector; die een aparte unit vormt naast het meldpunt voor volwassen slachtoffers; - Een eenduidige registratie en coderingssysteem voor kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van geweld; - Inventarisatie van reeds verricht onderzoek op het terrein van geweld tegen kinderen/jongeren; - Het voortdurend berichten van onderzoek zowel kwalitatief als kwantitatief met speciale aandacht voor de ervaringen van slachtoffers; 		
	- Het introduceren van programma's als: Sign of Safety, Triple P (ter waarborging van veiligheid van kinderen/jongeren en een positief milieu voor kinderen/ jongeren).		

B.2.5 Kinderen/jongeren: Bewustwordingsactiviteiten

KINDEREN/JONGEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewustmaken van de bevolking t.a.v. de verschillende vormen van geweld tegen	- Opstellen en verspreiden van een brochure rond huiselijk/relatieel geweld, in vijf talen ⁹ , vanuit een genderperspectief;		

⁹ De situatie van migrantenvrouwen, kan leiden tot meer kwetsbaarheid t.a.v. huiselijk/relatieel geweld: het risico op isolement, moeilijke toegang tot instellingen, taalbarrière, geen kennis van de hulpverleningsdiensten, etc.

KINDEREN/JONGEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
kinderen en huiselijk / relationeel geweld (o.m. fysiek / verbaal / psychologisch en seksueel geweld	<ul style="list-style-type: none"> - Opstellen en verspreiden van een brochure rond geweld tegen kinderen in vijf talen, vanuit een genderperspectief; - Het in werking stellen van een gratis en vertrouwelijke, laagdrempelige, telefoon- en advieslijn voor zowel huiselijk/relationeel geweld als geweld tegen kinderen¹⁰, bij het centraal meldpunt nieuwe stijl, en verzekeren dat het grote publiek en de professionals ervan op de hoogte zijn (zie ook § Monitoringsysteem); 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het gebruikmaken van TV spots om gezinnen bewust te maken, incl. empowerment, van alles rond het thema van huiselijk/relationeel geweld vanuit een genderperspectief; - Het gebruikmaken van TV spots om de bevolking bewust te maken van alles rond het thema geweld tegen kinderen ; - Het lanceren van een meertalige nationale website met informatie over; - huiselijk/relationeel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het op 20 november¹¹ aanwenden van verschillende communicatiemiddelen vanuit een nationaal en genderperspectief; 		

¹⁰ De aanbeveling is om alle taken van het CMK, te verhuizen en onder te brengen bij het centrale meldpunt bij de Stichting Slachtofferhulp Curaçao

¹¹ **20 november is de Dag van het Kind en wordt wereldwijd stilgestaan bij (het internationale verdrag voor) de rechten van het kind**

KINDEREN/JONGEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het up to date maken en implementeren van het Communicatieplan Rechten van het Kind teneinde alle stakeholders (ouders, onderwijzend personeel, en kinderen) bewust te maken en kennis door te geven van de rechten van het kind (en andere vergragen waaraan Curaçao zich moet houden; - Voortgaan met bestaande trajecten in het kader van preventie; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het opnemen van een vak in het schoolcurriculum t.a.v. het herkennen en omgaan met geweld tegen kinderen, incl. mishandeling en misbruik; - Het informeren van kinderen t.a.v. de gratis telefoon- en advieslijn bij het centrale meldpunt; 		
Het bewustmaken van jongeren ten aanzien van geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld	<ul style="list-style-type: none"> - Lanceren van een bewustwordingscampagne rond "jongeren en geweld in liefdesrelaties" om jongeren bewust te maken van wat normaal is en wat niet normaal is binnen een relatie, vanuit een genderperspectief; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Creatie van een visueel communicatiemiddel (documentaire) met nadruk op de bewustmaking met betrekking tot geweld in liefdesrelaties bij jongeren; - Informatie en tips geven over het herkennen van signalen als het mis dreigt te gaan en informatie en mogelijkheden voor hulp; - Gebruikmaking van (rap)muziek (schrijfateliers in de scholen, wedstrijden in de jeugdcentra); - Lanceren van een bewustwordingscampagne t.a.v. de preventie van geweld en het omgaan met de machts-verhoudingen in de schoolomgeving; 		

KINDEREN/JONGEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewustmaken van alle professionelen (beroepskrachten in het onderwijs, administratief personeel, jeugdwerkers, politie, OM, etc.) ouders/verzorgers en kinderen ten aanzien van het herkennen en adequaat handelen in de strijd tegen huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen	<ul style="list-style-type: none"> - Het gebruikmaken van folders en ander educatiemateriaal voor alle professionelen, ouders/verzorgers en kinderen; - Het opnemen van voorlichting t.a.v. normen en waarden in het curriculum van de gehele schoolcarrière; - Het opzetten van een module voor toekomstige onderwijzers/schoolmaatschappelijk werkers/opvoeders rond huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen; - Door middel van opnemen van vakken in het schoolcurriculum t.a.v. gendergelijkheid de aandacht van jongeren op deze gelijkheid vestigen 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/ opleidingen/modules voor alle professionelen en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders; - Bewustwordingscampagne gericht op kinderen en jongeren met gebruik making van flyer, folders, spots, tekenschriften, video/documentaire; - Bewustwordingscampagne gericht op professionelen op het terrein van de hulpverlening van kinderen en jongeren; - Bijscholingsactiviteiten organiseren voor hulpverleningsprofessionelen ten aanzien van de begeleiding van kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van geweld; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het gebruikmaken van gezinscoaches als een belangrijke preventie instrument; - Het inzetten van gezinscoaches om de problemen binnen gezinnen samen met de gezinsleden op te lossen; 		

KINDEREN/JONGEREN			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het inzetten van gezinscoaches om te fungeren als tussenpersoon tijdens het hulpverleningstraject van de cliënt; - Het inzetten van gezinscoaches om deze gezinnen binnen hun vertrouwde omgeving te ondersteunen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het inzetten van gezinscoaches die samen met de ouders werken aan een positief opvoedingsklimaat; - Het inzetten van gezinscoaches om de veiligheid van de kinderen binnen het gezin te bewaken; - Het inzetten van gezinscoaches om uithuisplaatsing van de kinderen te voorkomen; - Het inzetten van gezinscoaches om samen met ouders aan de werkloosheidproblematiek te werken. 		

B.2.6 Kinderen/jongeren: Verbeteren van de zorg

KINDEREN/JONGEREN			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het instellen van teams en units	<ul style="list-style-type: none"> - Het introduceren van een kernteam jeugdzorg, een groep, die komt tot diagnostiek en indicatiestelling en en het door dit team doen verzorgen van de casuïstiek¹² 		

¹² Diagnostiek en indicatiestelling geschieden op basis van een multidisciplinaire aanpak waarin, naast de maatschappelijk werker die een casus inbrengt in het kernteam, op HBO- of academisch niveau tenminste 2 personen van de volgende disciplines aanwezig zijn: jeugd-geestelijke gezondheidszorg, orthopedagogie en MGZ-verpleegkundige.

In het casuïstiekoverleg worden de meldingen besproken, worden de noodzakelijke opvolgacties bepaald, wordt benoemd welke partijen welke acties moeten uitvoeren, worden termijnen vastgesteld, wordt aangegeven wie verantwoordelijk is voor de casusregie, en wordt de voortgang van de casusbehandeling bewaakt.

Vanuit het casuïstiekoverleg worden de noodzakelijke activiteiten in gang gezet, richting slachtoffer, kinderen en dader. Het uitgangspunt van de justitiële/politiële aanpak, vervolgen indien mogelijk, blijft onverminderd van kracht.

KINDEREN/JONGEREN			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het formaliseren en oprichten van een unit gericht op de handhaving van de leerplicht en de sociale vormingsplicht 		
Het verzorgen van voldoende en gedifferentieerde (crisis)opvang	<ul style="list-style-type: none"> - Het oprichten van een werkgroep rond het thema huisvesting voor slachtoffers en daders van huiselijk/relatieel geweld; - Het voorzien in een residentiele omgeving in bijstand op maat voor slachtoffers/daders van huiselijk/relatieel geweld; - Het voorzien in voldoende gedifferentieerde opvangplaatsen voor kinderen (tot 18 jaar) die geconfronteerd werden met huiselijk /relatieel geweld; - Het in kaart brengen van de jeugdgezondheidsdiensten die hulp en opvang bieden bij huiselijk/relatieel geweld; - Het vermeerderen van specifieke opvangplaatsen voor gezinnen met/zonder kinderen en voor vrouwen die fysiek of psychologisch geweld hebben ondergaan; - Het aantal cliënten per school maatschappelijk werker moet drastisch gereduceerd worden om in staat te zijn om het kind daadwerkelijk te kunnen begeleiden; in het bijzonder als het kind/jongere slachtoffer is geworden van huiselijk/relatieel geweld en/of geweld specifiek tegen het kind/jongere gericht; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het bevorderen van deskundigheid van hulpverleners die begeleiding moeten geven aan jongeren die slachtoffers zijn geworden van huiselijk/relatieel geweld en geweld speciaal gericht op kinderen en jongeren; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het zorgdragen voor een betere samenwerking tussen Voogdijraad en ketenpartners; het verkorten van wachttijden; deskundigheidsbevordering binnen 		

KINDEREN/JONGEREN			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<p>Voogdijraad en het werken aan een beter imago van de instelling ;</p> <p>-</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> - Daderhulp van jongeren impliceert een holistische programma voor zowel open, half open, gesloten, nacht detentie, waarbij familiesysteem is opgenomen - Opvanghuizen voor jongeren; opvang-crisis opvang in internaten en opvanghuizen; er zal een holistisch programma uitgevoerd moeten worden; zowel residentieel als ambulant; waarin ingebouwd is de vierhoek; dagbesteding-school-ouder-werk/beroep; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Opvang en begeleiding van kinderen/jongeren die slachtoffer zijn geworden van prostitutie; - De verslavingszorg aan jongeren moet uitgaan van het vrierluik; kongeren-ouder-dagindeling-werk; - Zorgdragen dat de opvanghuizen/internaten voor slachtoffers van relationeel geweld en geweld tegen kinderen /jongeren begeleid worden door een programma dat holistisch van aard is; - Zorgdragen dat de zorg van diverse instellingen die dienst verlenen aan de opvanghuizen/internaten van slachtoffers relationeel geweld/geweld tegen kinderen/jongeren wordt vastgelegd in protocollen van samenwerking met duidelijke afspraken; 		

B.2.7 Kinderen/jongeren: Protocolen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken

KINDEREN/JONGEREN			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewerkstelligen van protocollen en andere samenwerkingsakkoorden tussen relevante stakeholders	- Het duidelijk omschrijven van de opdrachten en bevoegdheden van elke partner;		
	- Het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten/ protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties;		
	- Het zoveel als mogelijk harmoniseren dan wel beter afstemmen van slachtofferhulp;		
	- Het vastleggen van duidelijke regelingen met betrekking tot het beroepsgeheim;		
	- Het is van eminent belang een protocol te sluiten tussen de overheid met enige jeugdorganisaties ter uitvoering van preventieve programma's voor jongeren ter bestrijding van huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen;		

B.2.8 Politie/Justitie: Beleid

POLITIE/JUSTITIE			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het verband leggen tussen geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld en de sociale oorzaken, nl. structurele oorzaken zoals ondergaan of getuige zijn van huiselijk /relatieel geweld, het van de vrouwelijke sekse zijn, het hebben van een jonge leeftijd, een laag opleidingsniveau, het leven in armoede, het hebben van slechte huisvesting, verslavingsproblematiek en gebrek aan opvoeding, de intergenerationele overdracht van geweld dit alles met betrekking tot gender. Echtscheiding, alleenstaand ouderschap en werkloosheid verhogen het		

POLITIE/JUSTITIE			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	risico voor vrouwen, maar niet voor mannen;		
	- Het omarmen van de benadering 'gender mainstraming' door de overheid. Dit betekent dat binnen de overheidsprogramma's voortdurend analyses uitgevoerd zullen moeten worden om het effect van elk onderdeel van het programma afzonderlijk voor mannen en vrouwen te meten;		
	- Het beleid erop inrichten dat de aanpak integraal/holistisch is. Op deze wijze worden alle structurele problemen, sociale, psychosociale en overige, samen met het daadwerkelijke geweld vanuit één beleid aangepakt;		
	- Het beleid erop inrichten dat de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken wordt doorbroken, teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling;		
	- Het streven naar een oplossing van de verschillen tussen het Centraal Meldpunt Kindermishandeling van de overheid en het Advies- en meldpunt van de Stichting Kinderbescherming Curaçao, en het komen tot samenwerking tussen deze organisaties;		
	- Het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten/ protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties;		
	- Het beleid inrichten dat onderwijs met betrekking tot geweld tegen kinderen en relationeel geweld verplicht wordt gesteld in onder andere de politieschool, onderwijzersopleidingen, opleiding in maatschappelijke zorg, verplegers- en zorgopleidingen en juridische opleidingen;		
	- Het beleid erop inrichten dat op reguliere basis de deskundigheid van alle professionals op de		

POLITIE/JUSTITIE			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	relevante gebieden wordt bevorderd, zoals in ziekenhuizen, jeugdzorg en leiders in internaten en voor- en naschoolse opvang/zorg, maatschappelijk werkers van de Kas di Bario, docenten, een ieder die werkzaam is bij het openbaar ministerie, en de politie;		
	- Het beschikbaar stellen van voldoende middelen op de begrotingen van SOAW, GMN, JUS en OWCS ter uitvoering van het Nationaal Plan;		
	- Het creëren van de gelegenheid waardoor de Commissie Nationale Bestrijding Geweld tegen Kinderen en Relationeel Geweld gebruik kan maken van een expert group waarin ook zitting hebben universitaire experts en experts op het terrein van de ngo's. Dit netwerk analyseert de gevoerde acties en brengt advies uit over de vooruitgang van het plan. Het vormt ook een forum waar alle betrokken actoren hun zorgen naar voren kunnen brengen, informatie en goede praktijken kunnen uitwisselen en de overheden kunnen interpellieren. ¹³ ;		
	- Het beleid erop inrichten dat per schooljaar afgestemd wordt tussen GO en NGO welke de doelstelling voor dat jaar is;		
	- Het beleid erop inrichten dat er per wijk buurtregisseurs (een 'politieagent' in de wijk die noteert wat er in de wijk voorkomt aan justitiële zaken) worden aangesteld;		
	- Het beleid inrichten om ervoor te zorgen dat (ongedocumenteerde) immigranten die in aanraking zijn gekomen met geweld tegen kinderen en relationeel geweld volgens de internationale verdragen bejegend worden. Het is belangrijk hier de Directie Buitenlandse Betrekkingen bij te betrekken;		
	- Het beleid inrichten zodanig dat stakeholders leren door middel van casus analyses van henzelf en van anderen;		

¹³ NAP 2008-2009

POLITIE/JUSTITIE			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- In het implementatieplan behorend bij dit Nationaal plan zullen de acties worden gedefinieerd, zodat offertes kunnen worden aangevraagd c.q. openbare aanbestedingen kunnen worden georganiseerd teneinde de gekozen organisaties de projecten te kunnen laten uitvoeren;		
	- Het zorgdragen dat internationale verdragen in alle gevallen de basis vormen van beleid;		
	- Het zorg dragen dat de Commissie door middel van een monitoringsplan de uitvoering van het Nationaal plan blijft begeleiden en controleren. Het controle mechanisme wordt ook uitgevoerd op ngo niveau. Op ngo niveau wordt een Observatorium opgericht, dat gevraagd en ongevraagd advies zal geven ten aanzien van beleid en aansturing van het Nationaal plan;		
	- De Commissie zal door het doen uitvoeren van voortdurend onderzoek en evaluatie rapporten het beleid aanpassen en begeleiden en voortdurend controleren;		
	- Onderdeel van het beleid is het sluiten van samenwerkingsakkoorden/protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties ter uitvoering van het nationaal plan;		
	- De Commissie moet ervoor waken dat de uitvoering van het Nationaal Plan geschiedt conform de gesloten internationale verdragen zoals de CEDAW en het verdrag Rechten van het kind.		

B.2.9 Politie/justitie: Wet- en regelgeving

POLITIE/JUSTITIE			
WET- EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het aanpassen/aanscherpen van wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> - De Commissie gaat zich hard maken dat de instructie relationeel geweld in 2015 een Aanwijzing Relationeel geweld wordt met extreme werking; - Hiertoe zal de Commissie bij de Minister van Justitie inbrengen dat hij bij de Procureur Generaal hierop aandringt; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Wanneer deze gepubliceerd is, het informeren van de bevolking ten aanzien van de inhoud van deze aanwijzing en de Aanwijzing Slachtofferzorg, en andere relevante wet- en regelgeving; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het Nederlandse programma 'Versterking Prestaties Strafrechtketen voor het onderzoek en vervolging van zaken van huiselijk geweld' bestuderen om er meer inzicht in te krijgen. 		
Het aanpassen/aanscherpen van wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanscherpen van regelgeving met betrekking tot opvang, waaronder OTS, van kinderen die slachtoffer zijn geworden van relationeel geweld; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgdragen dat de conceptwet huisverbod bij relationeel geweld in het wetgevingstraject wordt opgenomen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Bewerkstelligen van vollediger samenwerking tussen alle actoren conform bestaande wettelijke kaders (Burgerlijk Wetboek, Wetboek van Strafrecht en -vordering, in de toekomst Aanwijzing Relationeel geweld en Aanwijzing Slachtofferzorg); 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Verminderen van financiële afhankelijkheid van het slachtoffer door het scheppen van een voorziening in de Bijstandsverordening zodat zij/hij, ongeacht de financiële riante middelen van de dader, een financiële 		

POLITIE/JUSTITIE			
WET- EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	tegemoetkoming krijgt (overbruggings tegemoetkoming v/h slachtoffer);		
	- Dat de overbruggingstegemoetkoming op de dader wordt verhaald, onverminderd het recht op voeging (tot Nafl 50.000,-) van het slachtoffer in een strafzaak;		

B.2.10 Politie/Justitie: Monitoringsysteem

POLITIE/JUSTITIE			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het implementeren van een monitoring- en digitaal registratiesysteem	<ul style="list-style-type: none"> - Het aankopen, training geven en implementeren van een registratiesysteem dat kan differentiëren op specifieke categorieën; - Het onderzoeken welke de beste wijze is om een geheel op zichzelf staand Centraal meld- en registratiepunt op te kunnen zetten, met eigen begroting en voldoende fte's, met doorverwijzingsplicht; - Het opzetten van een op zichzelf staand Centraal meld- en registratiepunt voor geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld voor Curaçao; <p>Het installeren van een registratiesysteem bij het nieuwe Centraal meldpunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorzien in een sociale (route)kaart voor doorverwijzing; - Zorgen voor voldoende gekwalificeerd personeel; - Beschikbaar stellen van middelen,; - Instellen van een telefonische hulp- en advieslijn voor zowel huiselijk/relatieel geweld als geweld tegen kinderen (zie verder Tabel Bewustwordingsactiviteiten); 		
	- Het inrichten van een monitoringsysteem op basis van het registratiesysteem, het jaarlijks rapporteren t.a.v. de bevindingen;		

POLITIE/JUSTITIE			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het instrueren van het politiekorps om op systematische wijze de relatie tussen dader en het slachtoffer op te nemen in het politieregistratiesysteem Act Pol;		
	- Het evalueren van het werk van alle organisaties die zich bezighouden met de gevolgen van relationeel geweld, ook bij kinderen;		
	- Het instrueren van werknemers op de vindplaatsen zoals in de gezondheidszorg, incl. consultatiebureaus, en andere beroepsgroepen, zoals maatschappelijk werkers en beroepskrachten in het onderwijs, t.a.v. het signaleren en melden van gevallen van huiselijk/relationeel geweld aan het centraal meldpunt;		
Het controleren van de kwaliteit van de hulpverleningsketen	- Het op langere termijn verrichten van impact/effectmetingen;		
	- Het opstellen van kwaliteitseisen aan de gehele hulpverleningsketen, incl. supervisie;		
	- Het monitoren van kwaliteitseisen;		

B2.11 Politie/Justitie: Inventariseren en evalueren van programma's

POLITIE/JUSTITIE			
INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van huiselijk/relationeel geweld	<ul style="list-style-type: none"> - Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod huiselijk geweld; - Het opstellen van criteria ter evaluatie; - Het schrijven van een rapportage met aanbevelingen; 		
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en	- Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-		

POLITIE/JUSTITIE			
INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van geweld tegen kinderen	aanbod geweld tegen kinderen; - Het schrijven van een rapportage met aanbevelingen;		
	- Het introduceren van programma's als: Sign of Safety, Triple P (ter waarborging van veiligheid van kinderen/jongeren en een positief milieu voor kinderen/ jongeren);		
	- Evaluatie van (concept)wet huisverbod; - Nagaan wat de mogelijkheden zijn van een wet maatschappelijke ondersteuning; - Inventariseren van behoeften ten aanzien opzetten van deskundigheidstraining voor diverse professionele doelgroepen; - Inventarisatie van best practices die toegepast kunnen worden voor wat betreft programma's ten behoeve van slachtofferhulp en preventieprogramma's, ook voor wat betreft programma's voor daders; - Nagaan wat de mogelijkheden zijn voor het opzetten van een website met informatie over huiselijk geweld en kindermishandeling; - Het inventariseren welke de mogelijkheden zijn om opvanghuizen voor slachtoffers uit te breiden op basis van een holistisch plan; - Het nagaan van de mogelijkheden tot het uitbreiden van het aantal Centra voor Familie en Jeugd binnen wijken met multidisciplinaire teams, waarbij relaties worden aangegaan met consultatiebureaus; - Het nagaan van de mogelijkheden tot het uitbreiden van de dienstverlening van consultatiebureaus zodat zij ook huisbezoeken gaan doen; - Het nagaan wat de mogelijkheden zijn om te handelen indien er bij een huisbezoek gesignaleerd wordt dat er risico's bestaan voor de kinderen;		

POLITIE/JUSTITIE			
INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het nagaan wat de mogelijkheden zijn voor het opzetten van een strafrechtketen en de implementatie van de regelgeving;		

B.2.11 Politie/Justitie: Bewustwordingsactiviteiten

POLITIE/JUSTITIE			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewustmaken van de bevolking t.a.v. de verschillende vormen van geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld (o.m. fysiek/verbaal, psychologisch en seksueel geweld)	- Het in werking stellen van een gratis en vertrouwelijke, laagdrempelige, telefoon- en advieslijn voor zowel huiselijk/relatieel geweld als geweld tegen kinderen ¹⁴ , bij het Centraal meldpunt nieuwe stijl, en verzekeren dat het grote publiek en de professionelen ervan op de hoogte zijn (zie ook § Monitoringsysteem);		
	- Het gebruikmaken van TV spots om gezinnen bewust te maken, incl. empowerment, van alles rond het thema van huiselijk/relatieel geweld, vanuit een genderperspectief;		
	- Het gebruikmaken van TV spots om de bevolking bewust te maken van alles rond het thema geweld tegen kinderen;		
	- Opstellen en verspreiden van een brochure rond geweld tegen kinderen (kindermishandeling/-misbruik), in vijf talen, vanuit een genderperspectief;		
	- Voortgaan met bestaande trajecten in het kader van preventie;		
	- Het informeren van kinderen t.a.v. de gratis		

¹⁴ De aanbeveling is om alle taken van het CMK, te verhuizen en onder te brengen bij het centrale meldpunt bij de Stichting Slachtofferhulp Curaçao

POLITIE/JUSTITIE			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	telefoon- en advieslijn bij het centrale meldpunt;		
	- Informatie en tips geven over het herkennen van signalen als het mis dreigt te gaan en informatie en mogelijkheden voor hulp;		
	- Lanceren van een bewustwordingscampagne t.a.v. de preventie van geweld en het omgaan met de machtsverhoudingen in de schoolomgeving, vanuit een genderperspectief;		
	- Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/opleidingen/modules voor alle professionelen en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders, vanuit een genderperspectief;		
	- Bewustwordingscampagne gericht op kinderen en jongeren met gebruik making van flyers, folders, spots, tekenschriften, video/documentaire, vanuit een genderperspectief;		
	- Bewustwordingscampagne gericht op professionelen op het terrein van de hulpverlening van kinderen en jongeren, vanuit een genderperspectief; - Bijscholingsactiviteiten organiseren voor hulpverleningsprofessionelen ten aanzien van de begeleiding van kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van geweld, waaronder professionelen in ziekenhuizen, in het onderwijs, de jeugdzorg en leiders van internaten en naschoolse opvang; in de maatschappelijke zorg van de Kas di Bario; docenten, magistraten en rechters; de politie;		
	- Het beschikbaar stellen van middelen/lijst van best practices aan professionelen betrokken bij preventie;		

B.2.12 Politie/justitie: Verbeteren van de zorg en opvang

POLITIE/JUSTITIE			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het formaliseren en versterken van het zorgteam jeugdzorg, en het door dit team doen verzorgen van de casuïstiek ¹⁵ ;		
	- Het formaliseren en versterken van de leerplichtbrigade;		
Het verzorgen van voldoende en gedifferentieerde (crisis)opvang	<ul style="list-style-type: none"> - Het oprichten van een werkgroep rond het thema huisvesting voor slachtoffers en daders van huiselijk/relatieel geweld; - Het voorzien in een residentiele omgeving op maat voor slachtoffers/daders van huiselijk/relatieel geweld; met programma's die holistisch van aard zijn. Bij de opvang van slachtoffers moeten er duidelijke onderlinge afspraken zijn tussen de stakeholders; - Het voorzien in voldoende gedifferentieerde opvangplaatsen voor kinderen (tot 18 jaar) die geconfronteerd werden met huiselijk/relatieel geweld; 		
	- Het in kaart brengen van de jeugdgezondheidsdiensten die hulp en opvang bieden bij huiselijk/relatieel geweld;		
	- Het vermeerderen van specifieke opvangplaatsen voor gezinnen met/zonder kinderen en voor vrouwen die fysiek of psychologisch geweld hebben ondergaan;		
	- Het bevorderen van deskundigheid van hulpverleners die begeleiding moeten geven aan jongeren die slachtoffers zijn geworden van huiselijk/relatieel geweld en geweld speciaal gericht op kinderen en jongeren;		
	- Het zorgdragen voor een betere samenwerking tussen Voogdijraad en ketenpartners; het		

¹⁵ Het casuïstiekoverleg bespreekt de meldingen, bepaalt de noodzakelijke opvolgacties, benoemt welke partijen welke acties moeten uitvoeren, stelt termijnen vast, geeft aan wie verantwoordelijk is voor de casusregie, en bewaakt de voortgang van de casusbehandeling.

Vanuit het casuïstiekoverleg worden de noodzakelijke activiteiten in gang gezet, richting slachtoffer, kinderen en dader. Het uitgangspunt van de justitiële/politiële aanpak, vervolgen indien mogelijk, blijft onverminderd van kracht.

POLITIE/JUSTITIE			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	verkorten van wachttijden; deskunigheidsbevordering binnen Voogdijraad en het werken aan een beter imago van de instelling;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Ten aanzien van opvanghuizen voor jongeren; crisis opvang in internaten en opvanghuizen; Er zal een holistisch programma uitgevoerd moeten worden; zowel residentieel als ambulant; waarin ingebouwd is de vierhoek; dagbesteding-school-ouder-werk/beroep; - Daderhulp van jongeren impliceert een holistisch programma voor zowel open, half open, gesloten, nacht detentie, waarbij familiesysteem is opgenomen; - Opvang en begeleiding van kinderen/jongeren die slachtoffer zijn geworden van prostitutie; - De verslavingszorg aan jongeren moet uitgaan van het vierluik; jongeren-ouder-dagindeling-werk; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgdragen dat de opvanghuizen/internaten voor slachtoffers van relationeel geweld en geweld tegen kinderen /jongeren begeleid worden door een programma dat holistisch van aard is; - Zorgdragen dat de zorg van diverse instellingen die dienst verlenen aan de opvanghuizen /internaten van slachtoffers relationeel geweld/geweld tegen kinderen/jongeren wordt vastgelegd in protocollen van samenwerking met duidelijke afspraken. 		

B.2.13 Politie/justitie: Protocolen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken

POLITIE/JUSTITIE			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewerkstelligen van protocollen en andere samenwerkingsakkoorden tussen relevante stakeholders	- Het duidelijk omschrijven van de opdrachten en bevoegdheden van elke partner;		
	- Het d.m.v. protocollen van samenwerking aanscherpen van de bestaande samenwerkingsakkoorden/werkafspraken tussen relevante overheidsinstanties en ngo's en tussen de resp. instanties onderling;		
	- Het harmoniseren en zoveel mogelijk afstemmen van slachtofferhulp;		
	- Het vastleggen van duidelijke regelingen met betrekking tot het beroepsgeheim;		
	- Het is van eminent belang een protocol te sluiten tussen de overheid en enige jeugdorganisaties met ervaring op het terrein van preventie programma's voor jongeren ter bestrijding van huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen;		
	- De interne instructie relatieel geweld dient zsm een Aanwijzing Relatieel geweld te worden, en gepubliceerd; - De problematiek van huiselijk/relatieel geweld verplicht te stellen in de politie bijscholingsprogramma's en het tevens als verplicht examenvak te stellen in het opleidingscurriculum. Administratieve en organisatorische knelpunten weg werken door gerichte werkindeling bij de politie wijkbureaus en gespecialiseerde afdelingen zoals de afdeling Jeugd en Zedenzaken en door gerichte scholing bij het opmaken van rapportages, processen-verbaal en registratie met betrekking tot het strafbaar feit van huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen;		
	- Protocol tussen opvanghuizen van slachtoffers huiselijk/relatieel geweld, en instanties die hulp verlenen;		

POLITIE/JUSTITIE			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Protocol Slachtoffer Huiselijk/relatieel geweld: Met dit protocol en hieruit voortvloeiende samenwerkingsakkoord(en) en/of werkafspraken wordt beoogd dat meer afstemming wordt bereikt tussen slachtofferbejegening bij de politiediensten, slachtofferonthaal bij de rechtbank en slachtofferhulp. Het is een protocol tussen politie, stichting slachtofferhulp, de rechtbank en de opvang van slachtoffers; - Protocol Dader hulpverlening: Met dit protocol en de hieruit voortvloeiende samenwerkingsakkoorden en/of werkafspraken wordt beoogd dat er gericht aandacht wordt besteed aan het opstellen van een programma voor daders, zodat herhaling of voortzetting van zijn/haar misdadig gedrag en gewelddadige handelingen hierdoor wordt tegen gegaan; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - De mogelijkheid nagaan om binnen bestaande samenwerking in het Koninkrijk slachtoffers die ernstig gevaar lopen tijdelijk onder te brengen in Nederland bij geschikte instanties. 		

B.2.14 Politie/justitie: Internationale verdragen

POLITIE/JUSTITIE			
INTERNATIONALE VERDRAGEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het zich houden aan de internationale verdragen zoals het verdrag voor de rechten van het kind en het verdrag ter bestrijding van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanpassen van lokale wet- en regelgeving ter aansluiting op verdragen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het uitvoeren van handhavend toezicht op de naleving van de verdragen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het regulier rapporteren over de voortgang; 		

B.2.15 Onderwijs: Beleid

ONDERWIJS			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het verband leggen tussen geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld en de sociale oorzaken, nl. structurele oorzaken zoals ondergaan of getuige zijn van huiselijk/relatieel geweld, het van de vrouwelijke sekse zijn, het hebben van een jonge leeftijd, een laag opleidingsniveau, het leven in armoede, het hebben van slechte huisvesting, verslavingsproblematiek en gebrek aan opvoeding, ook met betrekking tot gender. Echtscheiding, alleenstaand ouderschap en werkloosheid verhogen het risico voor vrouwen, maar niet voor mannen. 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het omarmen van de benadering 'gender mainstreaming' door de overheid. Dit betekent dat binnen de overheidsprogramma's voortdurend analyses uitgevoerd zullen moeten worden om het effect van elk onderdeel van het programma afzonderlijk voor mannen en vrouwen te meten; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid erop inrichten dat de aanpak integraal/holistisch is. Op deze wijze worden alle structurele problemen, sociale, psychosociale en overige, samen met het daadwerkelijke geweld vanuit één beleid aangepakt; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid erop inrichten dat er een cultuur gaat ontstaan waarin men elkaar genoeg vertrouwt om om samen te willen werken in tegenstelling tot de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken, teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het zorgdragen voor het vrijmaken van middelen op de begrotingen van SOAW, 		

ONDERWIJS			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	GMN, JUS en OWCS ten behoeve van de Commissie en de werkzaamheden voortvloeiend uit dit Nationaal Plan;		
	- Het ondersteunen van de installatie van een onafhankelijk Observatorium of Nationale Raad van Advies door de civil society die de stand van zaken m.b.t. geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld van op afstand monitort;	Civic society	
	- Het streven naar een oplossing van de verschillen en het komen tot samenwerking tussen het Centraal Meldpunt Kindermishandeling van de overheid en het Advies- en meldpunt van de Stichting Kinderbescherming Curaçao;		
	- Het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten/ protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties;		
	- Het beleid inrichten om immigranten die in aanraking zijn gekomen met geweld tegen kinderen en relationeel geweld zo humaan mogelijk te behandelen;		
	- Het beleid erop inrichten dat op reguliere basis waar nodig de deskundigheid van alle professionals op de relevante gebieden wordt bevorderd;		
	- Het beleid erop inrichten dat per schooljaar afgestemd wordt tussen GO en NGO welke de doelstelling voor dat jaar is;		
	- In het implementatieplan behorend bij dit Nationaal plan zullen de acties worden gedefinieerd, zodat offertes kunnen worden aangevraagd c.q. openbare aanbestedingen kunnen worden georganiseerd teneinde de gekozen organisaties de projecten te kunnen laten uitvoeren;		

B.2.16 Onderwijs: Wet- en regelgeving

ONDERWIJS			
WET- EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het aanpassen/aanscherpen/ in werking doen treden van wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Het laten herzien van de ontwerpwet Jeugdzorg door een jurist/consultant; - Het in het wetstraject brengen van de ontwerpwet; - Het volgens de conceptwet plaatsen van (voldoende) deskundigen op de vindplaatsen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanscherpen van regelgeving met betrekking tot opvang, waaronder OTS, van kinderen die slachtoffer zijn geworden van relationeel geweld; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het Nederlandse programma 'Versterking Prestaties Strafrechtketen voor het onderzoek en vervolging van zaken van huiselijk geweld' bestuderen om er meer inzicht in te krijgen; 		
Het houden van handhavend toezicht op de naleving van relevante wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Het versterken en instrueren van de respectievelijke inspecties van de overheid ten behoeve van handhavend toezicht op de naleving van relevante wet- en regelgeving; 		

B.2.17 Onderwijs: Monitoringsysteem

ONDERWIJS			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het implementeren van een monitoring- en digitaal registratiesysteem	<ul style="list-style-type: none"> - Het aankopen, training geven en implementeren van een registratiesysteem dat kan differentiëren op specifieke categorieën; - Het installeren van een registratiesysteem; - voorzien in een sociale (route)kaart voor doorverwijzing - zorgen voor voldoende gekwalificeerd personeel; - beschikbaar stellen van middelen; - instellen van een telefonische hulp- en advieslijn voor zowel huiselijk/relatieel 		

ONDERWIJS			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	geweld als geweld tegen kinderen (zie verder Tabel Bewustwordingsactiviteiten); - Het inrichten van een monitoringsysteem op basis van het registratiesysteem, het jaarlijks rapporteren t.a.v. de bevindingen;		
	- Het onderzoeken welke de beste wijze is om een geheel op zichzelf staand centraal meld- en registratiepunt op te kunnen zetten, met eigen begroting en voldoende fte's, met doorverwijzingsplicht; - Het opzetten van een op zichzelf staand Centraal meld- en registratiepunt voor geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld voor Curaçao;		
	- Het op langere termijn verrichten van impact/effectmetingen;		
Het verbeteren van de kwaliteit van de hulpverleningsketen	- Het opstellen van kwaliteitseisen aan de gehele hulpverleningsketen, incl. Supervisie;		
	- Het monitoren van kwaliteitseisen;		

B.2.18 Onderwijs: Inventariseren en evalueren van programma's

ONDERWIJS			
INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van huiselijk /relatieel geweld	- Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het schrijven van een rapportage met aanbevelingen;		
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van geweld tegen kinderen	- Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het schrijven van een rapportage met aanbevelingen;		

B.2.19 Onderwijs: Bewustwordingsactiviteiten

ONDERWIJS			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
DOELGROEP: KINDEREN	- Voortgaan met bestaande trajecten in het kader van preventie;		
	- Het opnemen van een vak in het schoolcurriculum t.a.v. het herkennen en omgaan met geweld tegen kinderen, incl. mishandeling en misbruik;		
	- Het informeren van kinderen t.a.v. de gratis telefoon- en advieslijn bij het centrale meldpunt;		
Het bewustmaken van jongeren ten aanzien van geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieeel geweld	- Lanceren van een bewustwordingscampagne rond "jongeren en geweld in liefdesrelaties" om jongeren bewust te maken van wat normaal is en wat niet normaal is binnen een relatie, vanuit een genderperspectief;		
	- Creatie van een visueel communicatiemiddel (documentaire) met nadruk op de bewustmaking met betrekking tot geweld in liefdesrelaties bij jongeren;		
	- Informatie en tips geven over het herkennen van signalen als het mis dreigt te gaan en informatie en mogelijkheden voor hulp;		
	- Gebruikmaking van (rap)muziek (schrijfateliers in de scholen, wedstrijden in de jeugdcentra);		
	- Lanceren van een bewustwordingscampagne t.a.v. de preventie van geweld en het omgaan met de machtsverhoudingen in de schoolomgeving;		
Het bewustmaken van alle professionelen (beroepskrachten in het onderwijs, administratief personeel, jeugdwerkers, politie, OM, etc.) ouders/verzorgers en kinderen ten aanzien van het herkennen en	- Het gebruikmaken van folders en ander educatiemateriaal voor alle professionelen, ouders/verzorgers en kinderen, vanuit een genderperspectief;		

ONDERWIJS			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
adequaaf handelen in de strijd tegen huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen			
	- Het uitbreiden van het aantal cursussen opvoedingsondersteuning voor ouders en op maat maken van deze cursussen, vanuit een genderperspectief (wat hebben ouders op Curaçao daadwerkelijk nodig?);		
	- Het opnemen van voorlichting t.a.v. normen en waarden in het curriculum van de gehele schoolcarrière;		
	- Het opzetten van een module voor toekomstige onderwijzers en voor schoolmaatschappelijk werkers en opvoeders rond huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Door middel van opnemen van vakken in het schoolcurriculum t.a.v. gendergelijkheid de aandacht van jongeren op deze gelijkheid vestigen;		
	- Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/opleidingen/modules voor alle professionelen en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders, vanuit een genderperspectief;		
	- Het beschikbaar stellen van middelen/lijst van best practices aan professionelen betrokken bij preventie;		
	- Bewustwordingscampagnes gericht op kinderen en jongeren met gebruik making van flyers, folders, spots, tekenschriften, video/documentaire, vanuit een genderperspectief; - Bewustwordingscampagne gericht op professionelen op het terrein van de		

ONDERWIJS			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	hulpverlening van kinderen en jongeren, vanuit een genderperspectief; - Bijscholingsactiviteiten organiseren voor hulpverleningsprofessionelen ten aanzien van de begeleiding van kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van geweld, waaronder professionelen in ziekenhuizen, in het onderwijs, de jeugdzorg en leiders van internaten en naschoolse opvang; in de maatschappelijke zorg van de Kas di Bario; docenten, magistraten en rechters; de politie, vanuit een genderperspectief;		

B.2.20 Onderwijs: Verbeteren van de zorg

ONDERWIJS			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het verbeteren van de zorg aan kinderen	- Het introduceren van een kernteam jeugdzorg, een groep, die komt tot diagnostiek en indicatiestelling en het door dit team doen verzorgen van de casuïstiek;		
	- Het formaliseren en oprichten van een unit gericht op de handhaving van de leerplicht en de sociale vormingsplicht;		
	- Het inventariseren en indien nodig creëren van voldoende formatieplaatsen voor psychologische hulpverleners ;		
	- Het in kaart brengen van de jeugdgezondheidsdiensten die hulp en opvang bieden bij huiselijk/relatieel geweld;		

B.2.21 Onderwijs: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken

ONDERWIJS			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewerkstelligen van protocollen en andere samenwerkingsakkoorden tussen relevante stakeholders	- Het duidelijk omschrijven van de opdrachten en bevoegdheden van elke partner;		
	- D.m.v. protocollen de samenwerking, aanscherpen van de bestaande samenwerkingsakkoorden /werkafspraken tussen relevante overheidsinstanties en NGO'sen tussen de resp. instanties onderling;		
	- Het harmoniseren van de ontwikkelingen op het niveau van de slachtofferhulp;		
	- Het vastleggen van duidelijke regelingen met betrekking tot het beroepsgeheim;		
	- Overwegen van de mogelijkheid om overeen te komen met Nederland dat slachtoffers die op Curaçao gevaar lopen, vrijwillig onder te brengen in Nederland bij daartoe geschikte instanties.		

B.2.22 Onderwijs: Internationale verdragen

ONDERWIJS			
INTERNATIONALE VERDRAGEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het zich houden aan de internationale verdragen zoals het verdrag voor de rechten van het kind en het verdrag ter bestrijding van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)	- Het uitvoeren van handhavend toezicht op de naleving van de verdragen;		
	- Het regulier rapporteren over de voortgang;		

B.2.23 Onderwijs: Deskundigheidsbevordering

ONDERWIJS			
DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bevorderen van de deskundigheid van professionelen en ouders	- Het instrueren van werknemers op de hulpverleningslokaties zoals in de gezondheidszorg, incl. consultatiebureaus, en andere beroepsgroepen, zoals maatschappelijk werkers en beroepskrachten in het onderwijs, t.a.v. het signaleren en melden van gevallen van huiselijk/relatieel geweld aan het centraal meldpunt;		
	Het aanbieden van de (opfris)cursus 'hulpverlening bij huiselijk/relatieel geweld (voor extra kwetsbare groepen)' aan maatschappelijk werkers van de Kas di Bario, vanuit een genderperspectief;		
	Het organiseren van bewustwordingsdagen over huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen voor jeugdwerkers en werkers in het volwassenenonderwijs, vanuit een genderperspectief;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid erop inrichten dat de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken wordt doorbroken, teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling; - Het inzetten van gezinscoaches als tussen persoon tussen school en kinderen; - Het inzetten van gezinscoaches als tussen persoon tussen school en ouders; - Het inzetten van gezinscoaches als tussen persoon tussen ouders en leerplichtambtenaar; - Het inzetten van gezinscoaches om het opvoedingsklimaat te verbeteren door middel van IPT (intensief pedagogisch thuishulp); - Het inzetten van gezinscoaches in het opvoedingsklimaat te verbeteren door middel van VHT (Video Home Training); - Het inzetten van gezinscoaches die ouders ondersteunen in het contact met het consultatie 		

ONDERWIJS			
DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	Bureau; - Het aanpassen van de Handleiding Deskundigheid Huiselijk geweld en Kindermishandeling, opgesteld door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, aan de Curaçaose situatie.		

B.2.24 Deskundigheidsbevordering

DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Beleid inrichten ter bevordering van deskundigheid professionals	- Het beleid erop inrichten dat op reguliere basis, waar nodig, de deskundigheid van alle professionals op de relevante gebieden wordt bevorderd;		
	- Het beleid zodanig inrichten dat stakeholders leren door middel van casus analyses van henzelf en van anderen;		
	- Het beleid erop inrichten dat de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken wordt doorbroken, teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling; - Het inzetten van gezinscoaches als tussenpersoon tussen school en kinderen; - Het inzetten van gezinscoaches als tussenpersoon tussen school en ouders; - Het inzetten van gezinscoaches als tussenpersoon tussen ouders en leerplichtambtenaar; - Het inzetten van gezinscoaches om het opvoedingsklimaat te verbeteren door middel van IPT (<i>intensief pedagogisch thuishulp</i>); - Het inzetten van gezinscoaches in het opvoedingsklimaat te verbeteren door middel van VHT (<i>Video Home Training</i>); - Het inzetten van gezinscoaches die ouders ondersteunen in het contact met het		

DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	consultatiebureau;		
	- Het aanpassen van de Handleiding Deskundigheid Huiselijk geweld en Kindermishandeling, opgesteld door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, aan de Curaçaose situatie;		
Het bevorderen van de deskundigheid van professionelen en ouders	- Het instrueren van het politiekorps om op systematische wijze de relatie tussen dader en het slachtoffer op te nemen in het politieregistratiesysteem Act Pol;		
	- Het instrueren van werknemers op de vindplaatsen zoals in de gezondheidszorg, incl. consultatiebureaus, en andere beroepsgroepen, zoals maatschappelijk werkers en beroepskrachten in het onderwijs, t.a.v. het signaleren en melden van gevallen van huiselijk/relatieeel geweld aan het centraal meldpunt;		
	- Informatie en tips geven over het herkennen van signalen als het mis dreigt te gaan en informatie en mogelijkheden voor hulp;		
	- Het instrueren van lokale journalisten ten aanzien van ethiek (code of ethics) bij het verslaan van berichten over geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieeel geweld;		
	- Het uitbreiden van het aantal cursussen opvoedingsondersteuning voor ouders en op maat cursussen maken. (wat hebben ouders op Curaçao daadwerkelijk nodig?);		
	- Het opzetten van een module voor toekomstige onderwijzers en voor schoolmaatschappelijk werkers en opvoeders rond huiselijk/relatieeel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Door middel van opnemen van vakken in het schoolcurriculum t.a.v. gendergelijkheid de aandacht van jongeren op deze gelijkheid vestigen;		

DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/opleidingen/modules voor alle professionelen en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders, vanuit een genderperspectief;		
	- Het aanbieden van de (opfris)cursus 'hulpverlening bij huiselijk/relatieel geweld (voor extra kwetsbare groepen)' aan maatschappelijk werkers van de Kas di Bario, vanuit een genderperspectief;		
	- Het opnemen van voorlichting t.a.v. normen en waarden in het curriculum van de gehele schoolcarrière;		
	- Het gebruikmaken van folders en ander educatiemateriaal voor alle professionelen, ouders/verzorgers en kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Het organiseren van bewustwordingsdagen over huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen voor jeugdwerkers en werkers in het volwassenenonderwijs, vanuit een genderperspectief;		
	- Het beschikbaar stellen van middelen/lijst van best practices aan professionelen betrokken bij preventie;		
	- Het introduceren van programma's als: Sign of Safety, Triple P (ter waarborging van veiligheid van kinderen/jongeren en een positief milieu voor kinderen/ jongeren);		
	- Het verbeteren van de inspectie op jeugdhulpverlening;		
	- Het up to date maken en implementeren van het Communicatieplan Rechten van het Kind teneinde alle stakeholders (ouders, onderwijzend personeel, en kinderen) bewust te maken en kennis door te geven van de rechten van het kind.(en andere vergragen		

DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	waaraan Curaçao zich moet houden;		
	- Bewustwordingscampagne gericht op kinderen en jongeren met gebruik making van flyers, folders, spots, tekenschriften, video/documentaire, vanuit een genderperspectief;		
	- Bewustwordingscampagne gericht op professionelen op het terrein van de hulpverlening van kinderen en jongeren, vanuit een genderperspectief;		
	- Bijscholingsactiviteiten organiseren voor hulpverleningsprofessionelen ten aanzien van de begeleiding van kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van geweld, waaronder professionelen in ziekenhuizen, in het onderwijs, de jeugdzorg en leiders van internaten en naschoolse opvang; in de maatschappelijke zorg van de Kas di Barrio; docenten, magistraten en rechters; de politie, vanuit een genderperspectief;		
	- Het bevorderen van deskundigheid van hulpverleners die begeleiding moeten geven aan jongeren die slachtoffers zijn geworden van huiselijk/relatieel geweld en geweld speciaal gericht op kinderen en jongeren, vanuit een genderperspectief.		

B.2.25 Verslavingszorg: Beleid

VERSLAVINGSZORG			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het (blijven) ontwikkelen en bijstellen van beleid	- Het verband leggen tussen geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld en de sociale oorzaken, nl. structurele oorzaken zoals ondergaan of getuige zijn van huiselijk/relatieel geweld, het van de		

VERSLAVINGSZORG			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	vrouwelijke sekse zijn, het hebben van een jonge leeftijd, een laag opleidingsniveau, het leven in armoede, het hebben van slechte huisvesting, verslavingsproblematiek en gebrek aan opvoeding, intergenerationele overdracht van geweld, dit alles met betrekking tot gender. Echtscheiding, alleenstaand ouderschap en werkloosheid verhogen het risico voor vrouwen, maar niet voor mannen;		
	- Het omarmen van de benadering 'gender mainstreaming' door de overheid. Dit betekent dat binnen de overheidsprogramma's voortdurend analyses uitgevoerd zullen moeten worden om het effect van elk onderdeel van het programma afzonderlijk voor mannen en vrouwen te meten;		
	- Het beleid erop inrichten dat de aanpak integraal/holistisch is. Op deze wijze worden alle structurele problemen, sociale, psychosociale en overige, samen met het daadwerkelijke geweld vanuit één beleid aangepakt;		
Het komen tot een nieuwe definitie en/of ombuiging (mindshift) wat betreft samenwerken, mede door middel van protocollen	- Het met alle stakeholders komen tot een gedragen definitie van samenwerken en commitment hiertoe;		
	- Het beleid erop inrichten dat er een cultuur gaat ontstaan waarin men elkaar genoeg vertrouwt om om samen te willen werken in tegenstelling tot de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken., teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling;		

VERSLAVINGSZORG			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het sluiten van samenwerkings-overeenkomsten/ protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties.		
Het beleid inrichten dat life long learning plaatsvindt met betrekking tot de onderhavige onderwerpen	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid inrichten zodanig dat stakeholder leren door middel van casus analyses van henzelf en van anderen; - Het beleid erop inrichten dat op reguliere basis de deskundigheid van alle professionals op de relevante gebieden wordt bevorderd, zoals in ziekenhuizen, jeugdzorg en leiders in internaten en voor- en naschoolse opvang/zorg, maatschappelijk werkers van de Kas di Bario, docenten, mensen in de mediawereld, een ieder die werkzaam is bij het openbaar ministerie, en de politie, vanuit een genderperspectief; 		
Het uitgaan van internationale verdragen	- Het zorgdragen dat internationale verdragen in alle gevallen de basis vormen van beleid;		

B.2.26 Verslavingszorg: Wet- en regelgeving

VERSLAVINGSZORG			
WET- EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het houden van handhavend toezicht op de naleving van relevante wet- en regelgeving	- Het versterken en instrueren van de respectievelijke inspecties van de overheid ten behoeve van handhavend toezicht op de naleving van relevante wet- en regelgeving;		
Het doen verrichten van antecedenten-onderzoek	- Het door het OM laten verrichten van antecedentenonderzoek van professionelen die werken met kinderen en jongeren;		
	- Het Nederlandse programma 'Versterking Prestaties Strafrechtketen voor het onderzoek en vervolging van zaken van huiselijk geweld' bestuderen om er meer inzicht in te krijgen;		

B.2.27 Verslavingszorg: Monitoringsysteem

VERSLAVINGSZORG			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het controleren van de kwaliteit van de hulpverleningsketen	<ul style="list-style-type: none"> - Het opstellen van kwaliteitseisen voor de gehele hulpverleningsketen, incl. supervisie en intervisie; - Het monitoren van kwaliteitseisen. 		

B.2.28 Verslavingszorg: Inventariseren en evalueren van programma's

VERSLAVINGSZORG			
INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het inventariseren en evalueren van de preventie en interventie programma's van organisaties werkzaam op het terrein van huiselijk/relatieel geweld	<ul style="list-style-type: none"> - Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het opstellen van criteria ter evaluatie,; - Het schrijven van rapportages met aanbevelingen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluatie van (concept)wet huisverbod; - Nagaan wat de mogelijkheden zijn van een wet maatschappelijke ondersteuning; - Inventariseren van behoeften ten aanzien opzetten van deskundigheidstraining voor diverse professionele doelgroepen; - Inventarisatie van best practices die toegepast kunnen worden voor wat betreft programma's ten behoeve van slachtofferhulp en preventieprogramma's, ook voor wat betreft programma's voor daders; - Nagaan wat de mogelijkheden zijn voor het opzetten van een website met informatie over huiselijk geweld en kindermishandeling; - Het inventariseren welke de mogelijkheden zijn om opvanghuizen voor slachtoffers uit te breiden op basis van een holistisch plan; - Het nagaan van de mogelijkheden tot het 		

	<p>uitbreiden van het aantal Centra voor Familie en Jeugd binnen wijken met multidisciplinaire teams, waarbij relaties worden aangegaan met consultatiebureaus;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het nagaan van de mogelijkheden tot het uitbreiden van de dienstverlening van consultatiebureaus zodat zij ook huisbezoeken gaan doen; - Het nagaan wat de mogelijkheden zijn om te handelen indien er bij een huisbezoek gesignaleerd wordt dat er risico's bestaan voor de kinderen; - Het nagaan wat de mogelijkheden zijn voor het opzetten van een strafrechtketen en de implementatie van de regelgeving; 		
--	---	--	--

B.2.29 Verslavingszorg: Bewustwordingsactiviteiten

VERSLAVINGSZORG			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: BEROEPSGROEPEN, OUDERS EN KINDEREN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewustmaken van alle professionelen (beroepskrachten in het onderwijs, administratief	<ul style="list-style-type: none"> - Het gebruikmaken van folders en ander educatiemateriaal voor alle professionelen, ouders/verzorgers en kinderen, vanuit een genderperspectief; - Het beschikbaar stellen van middelen/lijst van best practices aan professionelen betrokken bij preventie; 		
personeel, jeugdwerkers, politie, OM, etc.) ouders/verzorgers en kinderen t.a.v. het herkennen en adequaat handelen in de strijd tegen huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen	<ul style="list-style-type: none"> - Het inzetten van gezinscoaches om de problemen binnen gezinnen samen met de gezinsleden op te lossen; - Het inzetten van gezinscoaches als tussenpersoon tijdens het hulpverleningstraject van de cliënt; - Het inzetten van gezinscoaches om deze gezinnen binnen hun vertrouwde omgeving te ondersteunen; - Het inzetten van gezinscoaches die samen met de ouders werken aan een positief opvoedingsklimaat - Het inzetten van gezinscoaches om de veiligheid van de kinderen binnen het gezin te 		

VERSLAVINGSZORG			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN: BEROEPSGROEPEN, OUDERS EN KINDEREN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	bewaken;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het inzetten van gezinscoaches om uithuisplaatsing van de kinderen te voorkomen; - Het inzetten van gezinscoaches om samen met ouders aan de werkloosheidproblematiek te werken; - Het opzetten van een module voor toekomstige onderwijzers en voor schoolmaatschappelijk werkers en opvoeders rond huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief; - Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/opleidingen/ modules voor alle professionals en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders, vanuit een genderperspectief; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het voor professionals in de gezondheidszorg verzorgen van: - sociale kaart; - Samenwerkingsprotocollen tussen de verschillende instanties in de gezondheidszorg, onderzoeken naar achtergrond/ oorzaak van gewelddadig gedrag in de gemeenschap. 		

B.2.30 Verslavingszorg: Verbeteren van de zorg

VERSLAVINGSZORG			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het verbeteren van de zorg aan kinderen	<ul style="list-style-type: none"> - Het introduceren van een kernteam jeugdzorg, een groep, die komt tot diagnostiek en indicatiestelling en en het door dit team doen verzorgen van de casuïstiek - Het inventariseren en indien nodig creëren van voldoende formatieplaatsen voor psychologische hulpverleners 		
Het verzorgen van	<ul style="list-style-type: none"> - Het oprichten van een werkgroep rond het 		

VERSLAVINGSZORG			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
voldoende en gedifferentieerde (crisis)opvang	thema huisvesting voor slachtoffers en daders van huiselijk/relatieel geweld		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het oprichten van een werkgroep rond het thema huisvesting voor slachtoffers en daders van huiselijk/relatieel geweld; - Het voorzien in een residentiele omgeving op maat voor slachtoffers/daders van huiselijk/relatieel geweld; met programma's die holistisch van aard zijn. Bij de opvang van slachtoffers moeten er duidelijke onderlinge afspraken zijn tussen de stakeholders; - Het in kaart brengen van de jeugdgezondheidsdiensten die hulp en opvang bieden bij huiselijk/relatieel geweld; - Het vermeerderen van specifieke opvangplaatsen voor gezinnen met/zonder kinderen en voor vrouwen die fysiek of psychologisch geweld hebben ondergaan; - De verslavingszorg aan jongeren moet uitgaan van het vierluik; jongeren-ouder-dagindeling-werk; - Zorgdragen dat de opvanghuizen/internaten voor slachtoffers van relatieel geweld en geweld tegen kinderen/jongeren begeleid worden door een programma dat holistisch van aard is; - Zorgdragen dat de zorg van diverse instellingen die dienst verlenen aan de opvanghuizen/internaten van slachtoffers relatieel geweld/geweld tegen kinderen/jongeren wordt vastgelegd in protocollen van samenwerking met duidelijke afspraken; 		

B.2.31 Verslavingszorg: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken

VERSLAVINGSZORG			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewerkstelligen van protocollen en andere samenwerkingsakkoorden tussen relevante stakeholders	<ul style="list-style-type: none"> - Het duidelijk omschrijven van de opdrachten en bevoegdheden van elke partner; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het d.m.v. protocollen van samenwerking aanscherpen van de bestaande samenwerkingsakkoorden/werkafspraken tussen relevante overheidsinstanties en ngo's en tussen de resp. instanties onderling; - Het harmoniseren van de ontwikkelingen op het niveau van de slachtofferhulp; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het vastleggen van duidelijke regelingen met betrekking tot het beroepsgeheim; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Nos tei pa Otro is bezig met een preventief programma voor jongeren ten aanzien van de problematieken verslaving en huiselijk/relatieel geweld. Ten aanzien van de begeleiding van jonge slachtoffer op dit gebied wil de alliantie een protocol van samenwerking tussen overheid en Nos tei pa Otro; - Protocol Slachtoffer Huiselijk/relatieel geweld: Met dit protocol en hieruit voortvloeiende samenwerkingsakkoord(en) en/of werkafspraken wordt beoogd dat meer afstemming wordt bereikt tussen slachtofferbejegening bij de politiediensten, slachtofferonthaal bij de rechtbank en slachtofferhulp. Het is een protocol tussen politie, stichting slachtofferhulp, de rechtbank en de opvang van slachtoffers door diverse organisaties; 		

VERSLAVINGSZORG			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Protocol Dader hulpverlening: Met dit protocol en de hieruit voortvloeiende samenwerkingsakkoorden en/of werkafspraken wordt beoogd dat er gericht aandacht wordt besteed aan het opstellen van een programma voor daders, zodat herhaling of voortzetting van zijn/haar misdadig gedrag en gewelddadige handelingen hierdoor wordt tegen gegaan; - Protocol tussen de 4 ministeries, Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport (OWCS), SOAW, Gezondheidszorg en Justitie ten aanzien van de integrale aanpak relationeel geweld en geweld tegen kinderen; - Protocol tussen opvanghuizen van slachtoffers huiselijk/relationeel geweld, en instanties die hulp verlenen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Protocol binnen ziekenhuizen, tussen artsen/specialisten ten aanzien van de zorg voor slachtoffers huiselijk/relationeel geweld; - De mogelijkheid nagaan om binnen bestaande samenwerking slachtoffers die op Curaçao ernstig gevaar lopen, tijdelijk in Nederland bij geschikte instanties onder te brengen. 		

B.2.32 Verslavingszorg: Internationale verdragen

VERSLAVINGSZORG			
INTERNATIONALE VERDRAGEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het zich houden aan de internationale verdragen zoals het verdrag voor de rechten van het kind en het verdrag ter bestrijding van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)	<ul style="list-style-type: none"> - Het uitvoeren van handhavend toezicht op de naleving van de verdragen - Het regulier rapporteren over de voortgang 		

B.2.33 Gezondheidszorg: Beleid

GEZONDHEIDSZORG			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het verband leggen tussen geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld en de sociale oorzaken, nl. structurele oorzaken zoals ondergaan of getuige zijn van huiselijk/relatieel geweld, het van de vrouwelijke sekse zijn, het hebben van een jonge leeftijd, een laag opleidingsniveau, het leven in armoede, het hebben van slechte huisvesting, verslavingsproblematiek en gebrek aan opvoeding, ook met betrekking tot gender. Echtscheiding, alleenstaand ouderschap en werkloosheid verhogen het risico voor vrouwen, maar niet voor mannen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid erop inrichten dat de aanpak integraal/holistisch is. Op deze wijze worden alle structurele problemen, sociale, psychosociale en overige, samen met het daadwerkelijke geweld vanuit één beleid aangepakt; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid erop inrichten dat er een cultuur gaat ontstaan waarin men elkaar genoeg vertrouwt om om samen te willen werken in tegenstelling tot de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken., teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het sluiten van samenwerkings-overeenkomsten/ protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hen relevante acties; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid inrichten dat onderwijs met betrekking tot geweld tegen kinderen en relatieel geweld verplicht wordt gesteld in onder andere de opleiding in maatschappelijke zorg, verplegers- en zorgopleidingen; 		

GEZONDHEIDSZORG			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het beleid erop inrichten dat op reguliere basis de deskundigheid van alle professionals op de relevante gebieden (m.n. allen die op gezondheidsgebied werkzaam zijn) wordt bevorderd, zoals in ziekenhuizen, jeugdzorg en leiders in internaten en voor- en naschoolse opvang/zorg, maatschappelijk werkers van de Kas di Barrio, docenten, een ieder die werkzaam is bij het openbaar ministerie, en de politie;		
	- Het zorgdragen voor het vrijmaken van middelen op de begrotingen ten behoeve van de Commissie en de werkzaamheden voortvloeiend uit dit Nationaal Plan;		
	- Het creëren van de gelegenheid waardoor de Commissie Nationale Bestrijding Geweld tegen Kinderen en Relationeel Geweld gebruik kan maken van een expert group waarin ook zitting hebben universitaire experts en experts op het terrein van de ngo's. Dit netwerk analyseert de gevoerde acties en brengt advies uit over de vooruitgang van het plan. Het vormt ook een forum waar alle betrokken actoren hun zorgen naar voren kunnen brengen, informatie en goede praktijken kunnen uitwisselen en de overheden kunnen interpellieren. ¹⁶ ;		
	- Het beleid erop inrichten dat per schooljaar afgestemd wordt tussen GO en NGO welke de doelstelling voor dat jaar is;		
	- Het beleid inrichten om ervoor te zorgen dat (ongedocumenteerde) immigranten die in aanraking zijn gekomen met geweld tegen kinderen en relationeel geweld volgens de internationale verdragen bejegend worden. Het is belangrijk hier de Directie Buitenlandse Betrekkingen bij te betrekken;		
	- Het beleid inrichten zodanig dat stakeholders leren door middel van casus analyses van		

¹⁶ NAP 2008-2009

GEZONDHEIDSZORG			
BELEID			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	henzelf en van anderen;		
	- In het implementatieplan behorend bij dit Nationaal plan zullen de acties worden gedefinieerd, zodat offertes kunnen worden aangevraagd c.q. openbare aanbestedingen kunnen worden georganiseerd teneinde de gekozen organisaties de projecten te kunnen laten uitvoeren;		
	- Het zorgdragen dat internationale verdragen in alle gevallen de basis vormen van beleid;		
	- Onderdeel van het beleid is het sluiten van samenwerkingsakkoorden/protocollen tussen de diverse ministeries, tussen overheid en diverse instellingen (NGO's) ter uitvoering van het Nationaal Plan.		

B.2.34 Gezondheidszorg: Wet- en regelgeving

GEZONDHEIDSZORG			
WET EN REGELGEVING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Zorgdragen dat wetten die in de gezondheidszorg van belang zijn bij de ondehavige problemen up to date zijn.		
	- Het Nederlandse programma 'Versterking Prestaties Strafrechtketen voor het onderzoek en vervolging van zaken van huiselijk geweld' bestuderen om er meer inzicht in te krijgen - Het informeren van de bevolking t.a.v. de wetten.		

B.2.35 Gezondheidszorg: Monitoringsysteem

GEZONDHEIDSZORG			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het onderzoeken welke de beste wijze is om een geheel op zichzelf staand centraal meld- en registratiepunt op te kunnen zetten, met eigen begroting en voldoende fte's, met doorverwijzingsplicht;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het opzetten van een op zichzelf staand Centraal meld- en registratiepunt voor geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld voor Curaçao;		
Het controleren van de kwaliteit van de hulpverleningsketen	<ul style="list-style-type: none"> - Het opstellen van kwaliteitseisen voor de gehele hulpverleningsketen, incl. supervisie en intervisie; - Het monitoren van kwaliteitseisen.		

B.2.36 Gezondheidszorg: Inventariseren en evalueren van programma's

GEZONDHEIDSZORG			
INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het inventariseren en evalueren van de preventie en interventie programma's van organisaties werkzaam op het terrein van huiselijk/relatieel geweld	<ul style="list-style-type: none"> - Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het opstellen van criteria ter evaluatie; - Het schrijven van rapportages met aanbevelingen.		

B.2.37 Gezondheidszorg: Bewustwordingsactiviteiten

GEZONDHEID			
BEWUSTWORDING EN PREVENTIE			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Structurele informatiecampagne ter bewustmaking van de bevolking van wat geweld tegen kinderen en huiselijk /relationeel geweld is, hoe het te voorkomen en wat de mogelijkheden zijn voor zo rg wanneer het toch voorkomt; - Deskundigheidsbevordering voor alle instanties die werken met slachtoffers en daders van de twee soorten geweld, vanuit een genderperspectief.		

B.2.38 Gezondheidszorg: Verbeteren van de zorg

GEZONDHEIDSZORG			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het voorzien in programma's voor zorg aan slachtoffers en daders die holistisch van aard zijn. Bij de opvang van slachtoffers en daders moeten er duidelijke onderlinge afspraken zijn tussen de stakeholders;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het inventariseren en indien nodig creëren van voldoende formatieplaatsen voor psychologische hulpverleners;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het in kaart brengen van de jeugdgezondheidsdiensten die hulp en opvang bieden bij huiselijk/relationeel geweld;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het bevorderen van deskundigheid van hulpverleners die begeleiding moeten geven aan jongeren die slachtoffers zijn geworden van huiselijk/relationeel geweld en geweld speciaal gericht op kinderen en jongeren;		
	<ul style="list-style-type: none"> - De verslavingszorg aan jongeren moet uitgaan van het vierluik; jongeren-ouder-dagindeling-werk.		

B.2.39 Gezondheidszorg: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken

GEZONDHEID			
HET SLUITEN VAN PROTOCOLLEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het sluiten van samenwerkings-overeenkomsten/ protocollen tussen relevante stakeholders bij voor hun relevante acties.		

B.2.40 Internationale verdragen

INTERNATIONALE VERDRAGEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het zich houden aan de internationale verdragen zoals het verdrag voor de rechten van het kind en het verdrag ter bestrijding van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)	- Het aanpassen van lokale wet- en regelgeving ter aansluiting op verdragen;		
	- Het uitvoeren van handhavend toezicht op de naleving van de verdragen. - Het regulier rapporteren over de voortgang.		

B.2.41 Maatschappelijke zorg: Monitoringsysteem

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
MONITORINGSYSTEEM			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het implementeren van een monitoring- en digitaal registratiesysteem	- Het gebruikmaken van het nieuwe registratiesysteem dat kan differentiëren op specifieke categorieën;		
	- Het gebruikmaken van het op zichzelf staande Centraal meld- en registratiepunt voor geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld voor Curaçao; incl. sub registratie op het terrein van de medische zorg in het bijzonder in ziekenhuizen;		
	- Het instrueren van werknemers op de vindplaatsen zoals in de gezondheidszorg, incl. consultatiebureaus, en andere beroepsgroepen, zoals maatschappelijk werkers en beroepskrachten in het onderwijs, t.a.v. het signaleren en melden van gevallen van huiselijk/relatieel geweld aan het Centraal meldpunt;		
	- Het op langere termijn verrichten van impact/effectmetingen;		
Het verbeteren van de kwaliteit van de hulpverleningsketen	- Het evalueren van het werk van alle organisaties die zich bezighouden met de gevolgen van relatieel geweld, ook bij kinderen;		
	- Het (mede) opstellen van kwaliteitseisen voor de gehele hulpverleningsketen, incl. supervisie en intervisie;		
	- Het monitoren van kwaliteitseisen.		

B.2.42 Maatschappelijke zorg: Inventariseren en evalueren van programma's

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
INVENTARISEREN EN EVALUEREN VAN PROGRAMMA'S			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van huiselijk/relatieel geweld	<ul style="list-style-type: none"> - Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het schrijven van een rapportage met aanbevelingen; 		
Het inventariseren en evalueren van de preventie- en interventie-programma's van organisaties werkzaam op het terrein van geweld tegen kinderen	<ul style="list-style-type: none"> - Het via een vragenlijst verrichten van een inventarisatie van het huidige programma-aanbod; - Het schrijven van een rapportage met aanbevelingen; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het introduceren van programma's als: Sign of Safety, Triple P (ter waarborging van veiligheid van kinderen/jongeren en een positief milieu voor kinderen/ jongeren); 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluatie van (concept)wet huisverbod; - Nagaan wat de mogelijkheden zijn van een wet maatschappelijke ondersteuning; - Inventariseren van behoeften ten aanzien opzetten van deskundigheidstraining voor diverse professionele doelgroepen; - Inventarisatie van best practices die toegepast kunnen worden voor wat betreft programma's ten behoeve van slachtofferhulp en preventieprogramma's, ook voor wat betreft programma's voor daders; - Nagaan wat de mogelijkheden zijn voor het opzetten van een website met informatie over huiselijk geweld en kindermishandeling; - Het inventariseren welke de mogelijkheden zijn om opvanghuizen voor slachtoffers uit te breiden op basis van een holistisch plan; - Het nagaan van de mogelijkheden tot het uitbreiden van het aantal Centra voor Familie 		

	<p>en Jeugd binnen wijken met multidisciplinaire teams, waarbij relaties worden aangegaan met consultatiebureaus;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het nagaan van de mogelijkheden tot het uitbreiden van de dienstverlening van consultatiebureaus zodat zij ook huisbezoeken gaan doen; - Het nagaan wat de mogelijkheden zijn om te handelen indien er bij een huisbezoek gesignaleerd wordt dat er risico's bestaan voor de kinderen; - Het nagaan wat de mogelijkheden zijn voor het opzetten van een strafrechtketen en de implementatie van de regelgeving. 		
--	---	--	--

B.2.43 Maatschappelijke zorg: Bewustwordingsactiviteiten

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN NAAR DOELGROEPEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewustmaken van de bevolking t.a.v. de verschillende vormen van geweld tegen kinderen en huiselijk /relationeel geweld (o.m. fysiek/verbaal, psychologisch en seksueel geweld)	- Het in werking stellen van een gratis en vertrouwelijke, laagdrempelige, telefoon- en advieslijn voor zowel huiselijk/relationeel geweld als geweld tegen kinderen ¹⁷ , bij het Centraal meldpunt nieuwe stijl, en verzekeren dat het grote publiek en de professionals ervan op de hoogte zijn (zie ook § Monitoringsysteem);		
	- Het gebruikmaken van TV spots om gezinnen bewust te maken, incl. empowerment, van alles rond het thema van huiselijk/relationeel geweld, vanuit een genderperspectief;		
	- Het gebruikmaken van TV spots om de bevolking bewust te maken van alles rond het thema geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Opstellen en verspreiden van een brochure rond geweld tegen kinderen (kindermishandeling/-misbruik), in vijf talen, vanuit een genderperspectief;		

¹⁷ De aanbeveling is om alle taken van het CMK, te verhuizen en onder te brengen bij het centrale meldpunt bij de Stichting Slachtofferhulp Curaçao

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN NAAR DOELGROEPEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Voortgaan met bestaande trajecten in het kader van preventie;		
	- Het informeren van kinderen t.a.v. de gratis telefoon- en advieslijn bij het centrale meldpunt;		
	- Informatie en tips geven over het herkennen van signalen als het mis dreigt te gaan en informatie en mogelijkheden voor hulp, vanuit een genderperspectief;		
	- Lanceren van een bewustwordingscampagne t.a.v. de preventie van geweld en het omgaan met de machtsverhoudingen in de schoolomgeving, vanuit een genderperspectief;		
	- Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/opleidingen/modules voor alle professionals en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders, vanuit een genderperspectief;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Bewustwordingscampagne gericht op kinderen en jongeren met gebruik making van flyers, folders, spots, tekenschriften, video/documentaire, vanuit een genderperspectief; - Bewustwordingscampagne gericht op professionals op het terrein van de hulpverlening van kinderen en jongeren, vanuit een genderperspectief; - Bijscholingsactiviteiten organiseren voor hulpverleningsprofessionals ten aanzien van de begeleiding van kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van geweld, waaronder professionals in ziekenhuizen, in het onderwijs, de jeugdzorg en leiders van internaten en naschoolse opvang; in de maatschappelijke zorg van de Kas di Bario; docenten, magistraten en rechters; de politie, vanuit een genderperspectief; 		

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
BEWUSTWORDINGSACTIVITEITEN NAAR DOELGROEPEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het beschikbaar stellen van middelen/lijst van best practices aan professionals betrokken bij preventie;		
	- Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/opleidingen/modules voor alle professionals en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders, vanuit een genderperspectief;		

B.2.44 Maatschappelijke zorg: Verbeteren van de zorg

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het verbeteren van de zorg aan kinderen	- Het formaliseren en versterken van het zorgteam jeugdzorg, en het door dit team doen verzorgen van de casuïstiek ¹⁸ ;		
	- Het formaliseren en versterken van de leerplichtbrigade;		
	- Het inventariseren en indien nodig creëren van voldoende formatieplaatsen voor psychologische hulpverleners;		
Het verzorgen van voldoende en gedifferentieerde (crisis)opvang	- Het oprichten van een werkgroep rond het thema huisvesting voor slachtoffers en daders van huiselijk/relatieel geweld;		
	- Het voorzien in een residentiele omgeving op maat voor slachtoffers/daders van huiselijk/relatieel geweld; met programma's die holistisch van aard zijn. Bij de opvang van		

¹⁸ Het casuïstiekoverleg bespreekt de meldingen, bepaalt de noodzakelijke opvolgacties, benoemt welke partijen welke acties moeten uitvoeren, stelt termijnen vast, geeft aan wie verantwoordelijk is voor de casusregie, en bewaakt de voortgang van de casusbehandeling.

Vanuit het casuïstiekoverleg worden de noodzakelijke activiteiten in gang gezet, richting slachtoffer, kinderen en dader. Het uitgangspunt van de justitiële/politiële aanpak, vervolgen indien mogelijk, blijft onverminderd van kracht.

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	slachtoffers moeten er duidelijke onderlinge afspraken zijn tussen de stakeholders;		
	- Het voorzien in voldoende gedifferentieerde opvangplaatsen voor kinderen (tot 18 jaar) die geconfronteerd werden met huiselijk/relatieel geweld;		
	- Het in kaart brengen van de jeugdgezondheidsdiensten die hulp en opvang bieden bij huiselijk/relatieel geweld;		
	- Het vermeerderen van specifieke opvangplaatsen voor gezinnen met/zonder kinderen en voor vrouwen die fysiek of psychologisch geweld hebben ondergaan;		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het aantal cliënten per school door schoolmaatschappelijk werker moet drastisch gereduceerd worden om in staat te zijn om het kind daadwerkelijk te kunnen begeleiden; in het bijzonder als het kind/jongere slachtoffer is geworden van huiselijk/relatieel geweld en/of geweld specifiek tegen het kind/jongere gericht; - Het bevorderen van deskundigheid van hulpverleners die begeleiding moeten geven aan jongeren die slachtoffers zijn geworden van huiselijk/relatieel geweld en geweld speciaal gericht op kinderen en jongeren; - Het zorgdragen voor een betere samenwerking tussen Voogdijraad en ketenpartners; het verkorten van wachttijden; deskundigheidsbevordering binnen Voogdijraad en het werken aan een beter imago van de instelling; - Ten aanzien van opvanghuizen voor jongeren; crisis opvang in internaten en opvanghuizen; Er zal een holistisch programma uitgevoerd moeten worden; zowel residentieel als ambulant ; waarin ingebouwd is de vierhoek; dagbesteding-school-ouder-werk/beroep; 		

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
VERBETEREN VAN DE ZORG EN OPVANG			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Daderhulp van jongeren impliceert een holistisch programma voor zowel open, half open, gesloten, nacht detentie, waarbij familiesysteem is opgenomen; - Opvang en begeleiding van kinderen/jongeren die slachtoffer zijn geworden van prostitutie - De verslavingszorg aan jongeren moet uitgaan van het vierluik; jongeren-ouder-dagindeling-werk; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgdragen dat de opvanghuizen/internaten voor slachtoffers van relationeel geweld en geweld tegen kinderen /jongeren begeleid worden door een programma dat holistisch van aard is; - Zorgdragen dat de zorg van diverse instellingen die dienst verlenen aan de opvanghuizen /internaten van slachtoffers relationeel geweld/geweld tegen kinderen/jongeren wordt vastgelegd in protocollen van samenwerking met duidelijke afspraken. 		

B.2.45 Maatschappelijke zorg: Protocollen/samenwerkingsakkoorden/werkafspraken

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het bewerkstelligen van protocollen en andere samenwerkingsakkoorden tussen relevante stakeholders	<ul style="list-style-type: none"> - Het duidelijk omschrijven van de opdrachten en bevoegdheden van elke partner; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het d.m.v. protocollen van samenwerking aanscherpen van de bestaande samenwerkingsakkoorden/werkafspraken tussen relevante overheidsinstanties en ngo's en tussen de resp. instanties onderling; 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Het harmoniseren en beter afstemmen van slachtofferhulp; 		

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het vastleggen van duidelijke regelingen met betrekking tot het beroepsgeheim;		
	- Het is van eminent belang een protocol te sluiten tussen de overheid met jeugdorganisaties met ervaring op het terrein van preventie programma's voor jongeren ter bestrijding van huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen; - Nos tei pa Otro is bezig met een preventief programma voor jongeren ten aanzien van de problematieken verslaving en huiselijk/relatieel geweld. Ten aanzien van de begeleiding van jonge slachtoffers op dit gebied is het aan te bevelen dat met Nos tei pa Otro een overeenkomst wordt aangegaan ter verdere uitvoering;		
	- Het is aan te bevelen de interne instructie relatieel geweld bij het OM ingesteld in 2015, tot een Aanwijzing Relatieel geweld te maken en het te publiceren;		
	- De problematiek van huiselijk/relatieel geweld verplicht te stellen in de politie bijscholingsprogramma's en het tevens als verplicht examenvak te stellen in het opleidingscurriculum. Administratieve en organisatorische knelpunten weg werken door gerichte werkindeling bij de politie wijkbureaus en gespecialiseerde afdelingen zoals de afdeling Jeugd en Zedenzaken en door gerichte scholing bij het opmaken van rapportages, processen-verbaal en registratie met betrekking tot het strafbaar feit van huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Protocol tussen opvanghuizen van slachtoffers huiselijk/relatieel geweld, en instanties die hulp verlenen; - Protocol Slachtoffer Huiselijk/Relatieel geweld: Met dit protocol en hieruit voortvloeiende samenwerkingsakkoord(en) en/of werkafspraken wordt beoogd dat meer afstemming wordt bereikt		

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
PROTOCOLLEN/SAMENWERKINGSAKKOORDEN/WERKAFSPRAKEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<p>tussen slachtofferbejegening bij de politiediensten, slachtofferonthaal bij de rechtbank en slachtofferhulp. Het is een protocol tussen politie, stichting slachtofferhulp, de rechtbank en de opvang van slachtoffers;</p> <p>- Protocol Dader hulpverlening: Met dit protocol en de hieruit voortvloeiende samenwerkingsakkoorden en/of werkafspraken wordt beoogd dat er gericht aandacht wordt besteed aan het opstellen van een programma voor daders, zodat herhaling of voortzetting van zijn/haar misdadig gedrag en gewelddadige handelingen hierdoor wordt tegen gegaan.</p>		

B.2.46 Maatschappelijke zorg: Internationale verdragen

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
INTERNATIONALE VERDRAGEN			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Het zich houden aan de internationale verdragen: rechten van het kind en het CEDAW	- Het aanpassen van lokale wet- en regelgeving ter aansluiting op verdragen		
	- Het uitvoeren van handhavend toezicht op de naleving van de verdragen		
	- Het regulier rapporteren over de voortgang		

B.2.47 Maatschappelijke zorg: Deskundigheidsbevordering

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
Beleid inrichten ter bevordering van deskundigheid professionals	- Het beleid erop inrichten dat op reguliere basis, waar nodig, de deskundigheid van alle professionals op de relevante gebieden wordt bevorderd;		
	- Het beleid inrichten zodanig dat stakeholders, door middel van casus analyses van henzelf en van anderen leren;		
	- Het beleid erop inrichten dat er een cultuur gaat ontstaan waarin men elkaar genoeg vertrouwt om om samen te willen werken in tegenstelling tot de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken, teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling;		
Het bevorderen van de deskundigheid van professionelen en ouders	- Het instrueren van het politiekorps om op systematische wijze de relatie tussen dader en het slachtoffer op te nemen in het politieregistratiesysteem Act Pol;		
	- Het instrueren van werknemers op de vindplaatsen zoals in de gezondheidszorg, incl. consultatiebureaus, en andere beroepsgroepen, zoals maatschappelijk werkers en beroepskrachten in het onderwijs, t.a.v. het signaleren en melden van gevallen van huiselijk/relatieel geweld aan het centraal meldpunt;		
	- Informatie en tips geven over het herkennen van signalen als het mis dreigt te gaan en informatie en mogelijkheden voor hulp, vanuit een genderperspectief;		
	- Het instrueren van lokale journalisten ten aanzien van ethiek (code of ethics) bij het verslaan van berichten over huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief;		

MAATSCHAPPELIJKE ZORG**DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING**

Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het uitbreiden van het aantal cursussen opvoedingsondersteuning voor ouders en op maat maken van deze cursussen, vanuit een genderperspectief (wat hebben ouders op Curaçao daadwerkelijk nodig?);		
	- Het opzetten van een module voor toekomstige onderwijzers en voor schoolmaatschappelijk werkers en opvoeders rond huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Door middel van opnemen van vakken in het schoolcurriculum t.a.v. gendergelijkheid de aandacht van jongeren op deze gelijkheid vestigen;		
	- Het ontwikkelen van een aanbod van cursussen/opleidingen/modules voor alle professionals en verzorgers om geweld tegen kinderen en huiselijk/relatieel geweld vroeg te leren signaleren, op te sporen en adequaat in te grijpen, zowel bij slachtoffers als bij daders, vanuit een genderperspectief;		
	- Het aanbieden van de (opfris)cursus 'hulpverlening bij huiselijk/relatieel geweld (voor extra kwetsbare groepen)' aan maatschappelijk werkers van de Kas di Bario, vanuit een genderperspectief;		
	- Het opnemen van voorlichting t.a.v. normen en waarden in het curriculum van de gehele schoolcarrière;		
	- Het gebruikmaken van folders en ander educatiemateriaal voor alle professionals, ouders/verzorgers en kinderen, vanuit een genderperspectief;		
	- Het organiseren van bewustwordingsdagen over huiselijk/relatieel geweld en geweld tegen kinderen voor jeugdwerkers en werkers in het volwassenenonderwijs, vanuit een genderperspectief;		

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	- Het beschikbaar stellen van middelen/lijst van best practices aan professionals betrokken bij preventie;		
	- Het introduceren van programma's als: Sign of Safety, Triple P (ter waarborging van veiligheid van kinderen/jongeren en een positief milieu voor kinderen/ jongeren);		
	- Het verbeteren van de inspectie op jeugdhulpverlening;		
	- Het up to date maken en implementeren van het Communicatieplan Rechten van het Kind teneinde alle stakeholders (ouders, onderwijzend personeel, en kinderen) bewust te maken en kennis door te geven van de rechten van het kind.(en andere vergragen waaraan Curaçao zich moet houden;		
	- Bewustwordingscampagne gericht op kinderen en jongeren met gebruik making van flyers, folders, spots, tekenschriften, video/documentaire, vanuit een genderperspectief;		
	- Bewustwordingscampagne gericht op professionals op het terrein van de hulpverlening van kinderen/jongeren, vanuit een genderperspectief;		
	- Bijscholingsactiviteiten organiseren voor hulpverleningsprofessionals ten aanzien van de begeleiding van kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van geweld, waaronder professionals in ziekenhuizen, in het onderwijs, de jeugdzorg en leiders van internaten en naschoolse opvang; in de maatschappelijke zorg van de Kas di Bario; docenten, magistraten en rechters; de politie, vanuit een genderperspectief;		
	- Het bevorderen van deskundigheid van hulpverleners die begeleiding moeten geven aan jongeren die slachtoffers zijn geworden van huiselijk/relatieel geweld en geweld speciaal gericht op kinderen en jongeren, vanuit een genderperspectief		

MAATSCHAPPELIJKE ZORG			
DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING			
Doelstelling	Actie	Verantwoordelijke	Termijn
	<ul style="list-style-type: none"> - Het beleid erop inrichten dat de bestaande cultuur van niet-samen-willen-werken wordt doorbroken, teneinde te komen tot interministerieel, intersectoraal en integrale samenwerking, inclusief tussen organisaties onderling; - Het inzetten van gezinscoaches als tussenpersoon tussen school en kinderen; - Het inzetten van gezinscoaches als tussenpersoon tussen school en ouders; - Het inzetten van gezinscoaches als tussenpersoon tussen ouders en leerplichtambtenaar; - Het inzetten van gezinscoaches om het opvoedingsklimaat te verbeteren door middel van IPT (intensief pedagogisch thuishulp); - Het inzetten van gezinscoaches in het opvoedingsklimaat te verbeteren door middel van VHT (Video Home Training); - Het inzetten van gezinscoaches die ouders ondersteunen in het contact met het consultatiebureau; - Het aanpassen van de Handleiding Deskundigheid Huiselijk geweld en Kindermishandeling, opgesteld door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, aan de Curaçaose situatie. 		